

BELOKRANJSKA TRIKOTAŽNA INDUSTRIJA — METLIKA

TRIKOTAŽER

1967

LETO III

ŠTEVILKA 2

GLASILO DELOVNE SKUPNOSTI »BETI«, METLIKA

Ob osmem marcu

Zenske sedanjega in starejšega rodu se še spominjajo, kako so napredne žene v predvojni Jugoslaviji terjale zase politične pravice, ki jim jih je tedanja družba odrekala. Mnoge se spominjajo velike akcije za priznanje političnih pravic, ki je v novembru in decembru 1939 zajela skoraj vso Jugoslavijo. V tem času se je namreč pripravljala nov volilni zakon in ženske so na množičnih sestankih v Beogradu, Zagrebu, Ljubljani, Mariboru in drugod zahtevale, da novi zakon prizna tudi ženskam volilno pravico. Od ženske volilne pravice pa ženske tedaj niso pričakovale samo tega, da bodo smele voliti in tudi biti voljene, ampak veliko več — dostop v poklice, ki jih tedaj še niso smele opravljati. Del omenjenega boja za žensko volilno pravico so bili tudi intervjuji s pomembnimi predstavniki našega tedanjega javnega življenja.

Klara Zetkin je vsejala plodno seme, ko je leta 1910 predlagala drugi ženski mednarodni konferenci, naj prirede socialistike vseh dežel vsako leto v dogovoru s svojimi izredno zavednimi političnimi in sindikalnimi organizacijami poseben ženski dan, posvečen agitaciji za žensko volilno pravico, ki naj bo prikazana v zvezi s celotnim ženskim vprašanjem, kakor ga razumejo socialisti — torej v znamenju skupnega boja vsega zavednega proletariata za socializem in hkrati za žensko enakopravnost. Temu klicu Klare Zetkin je prisluhnilo nešteto žena v mnogih deželah in pri nas, nešteto žensk, ki so zaradi svoje revščine in negotovosti zavestno iskale izhoda v okviru boja delavskega razreda. Množice žensk so se v znamenju načel tega dne družile v solidarnosti in spoznanju, da mora stati tisti, ki je tlačjen, na čelu boja in med prvimi, dobro se zavedajoč, da ni in ne bo tretjega, ki naj bi pomagal in rešil njihov položaj.

Nova generacija žena že čuti in uživa sadove tega boja. Naša ženska se ekonomsko osamosvaja. To ji daje in zagotavlja varnost in gotovost, čeravno težave in vsakodnevno naporno življenje poklicne delavke, matere in gospodinje prenekaterikrat zamegljujejo te vrednote. Prav zaradi tega pa postavlja življenje in družbeni položaj naše žene tudi pred neodložljive naloge.

S tem, da se ženske množično vključujejo v delovna razmerja, izginja tip ženske, ki je samo mati in gospodinja v okviru lastnega doma. Udeležba ženske v proizvodnji in družbenem življenju postaja nujnost, od katere je odvisna izgradnja socializma ter nadaljnji družbeni in gospodarski razvoj. Z vedno večjim sodelovanjem žensk v proizvodnji in družbenem življenju pa se pojavlja vrsta problemov, ki jih bomo morali čimprej rešiti. Ker je proizvajalka hkrati mati bodoče generacije, njena dvojna ali celo trojna obremenitev ne sme postati pravilo. Zato se moramo potegovati za to, da dobimo urejeno bazo družbenih služb in servisov, ki ne bodo razbremenjevale samo ženske, marveč pripomogle tudi k harmoničnemu družinskemu življenju ter nudile možnosti za vzgojo otrok. V našem gospodarstvu se čedalje bolj kažejo težnje po zaposlovanju žensk. Posebno očitno se kažejo te težnje v gospodarsko razvitejših komunah, ki žele na svojem območju zaposliti ženske, ki so še edina rezerva delovne sile, da bi se tako občine izognile priseljevanju delavcev od drugod, kajti s takim priseljevanjem se nenehno večajo potrebe po novih stanovanjih, bolnicah, šolah, tako da zaradi tega ni nikoli mogoče urediti teh problemov.

Če pogledamo ob koncu še enkrat preteklost in življenje prejšnjih generacij, ki so živele v času, ko

ženska ni imela možnosti, da bi se osamosvojila, ko ni imela možnosti biti volivka in soodločujoča članica samoupravnih organov v komuni in gospodarski organizaciji, v obdobju vojne in okupacije, v obdobju pomanjkanja, v obdobju obnove porušenega in graditve novega, nam dejanja naših žena in prednic lah-

ko vlivajo resničen pogum. Njihova dejanja so nam ob letošnjem osmem marcu resnična pobuda, resnično napotilo za naprej, da bo ta generacija lahko zmagala zadnje poglavje tega boja in pomagala uresničiti človeka vredno življenje.

Ivanka Medved

Nekaj misli in informacij o rasti gospodarstva v občini Metlika

Pričetek razvoja nekdanje izredno pasivne kmetijske občine sega v leto 1956, ko se je začela razvijati sedanja industrija in gospodarstvo nasploh. Pravzaprav pa se pričinja hitrejši gospodarski razvoj šele v letu 1960. Po omenjenem letu se je začela hitreje razvijati tekstilna industrija, ki je dala tak razmah tudi ostalemu razvoju. Po tem letu so se začela razvijati in nastajati nova podjetja, med katere štejemo tovarno »BETI« Metlika, »Novoteks« Novo mesto, obrat II-Metlika, Invalidski zavod »Komet«, »Lepis« — Suhor, Komunalno podjetje itd. Po tem letu smo zabeležili tudi učinkovite premike na področju izgradnje komunalnega gospodarstva in družbenih služb.

Ze sam podatek, da je bilo leta 1956 zaposlenih cca 250 delavcev, da je narodni dohodek na prebivalca

znašal 73.000 Sdin in da so bili neto osebni dohodki skupaj 80 milijonov Sdin, nam daje podobo pasivnosti kraja. Ob tem naj omenim, da v omenjenem letu ni bilo v občini niti metra kanalizacijskih naprav niti asfaltiranih cest, da ne omenjamo težkega in nemočnega stanja na področju družbenih služb, predvsem v zdravstvu in šolstvu. Prav akutno pa je bilo stanje na področju kadra, predvsem vprašanje brezposelnosti tistih ljudi, katerim kamnita in nerodovita posestva niso nudila življenjske eksistence.

Za ublažitev, odnosno odpravo takšnega izredno pasivnega stanja na vseh področjih pa je bilo potrebno ogromno naporov vseh naših delovnih ljudi, oziroma občanov. Ti napori pa niso bili normalni, kajti problemi in težave, ki so bile pred nami in našo

zelo slabo materialno bazo, so zahtevali od nas vseh, da smo se odrekli že tako skromnim sredstvom, ki smo jih bili deležni, ter jih vlagali za razširitev gospodarske osnove.

Ti napori so se pokazali predvsem v letih 1963 do 1966, v katerih je družbeni bruto produkt porastel za 111,3 odstotka, družbeni produkt za 106,5 odstotka, narodni dohodek pa za 102,4 odstotka. V tem obdobju je očiten predvsem razvoj družbenega sektorja gospodarstva, medtem ko je zasebni sektor zelo zaostajal za razvojem družbenega sektorja gospodarstva. Tako se je v letih 1963 do 1966 v družbenem sektorju gospodarstva povečala proizvodnja za 126,9 odstotka, sredstva za sklade za 152,5 odstotka in število zaposlenih za 51,5 odstotka.

Izraženo v absolutnih številkah so ti elementi porasli takole:

v 000 N din	1966	1963
Družbeni bruto produkt	43.609	92.137
Družbeni proizvod	18.573	47.597
Narodni dohodek	17.595	35.614
Družbeni brutoprodukt na prebivalca	6.413	13.181
Družbeni produkt na prebivalca	2.731	5.488
Narodni dohodek na prebivalca	2.588	5.095

Ob tem naj omenim, da so se skladi v gospodarskih organizacijah v letu 1966 povišali na cca, 1.300.000.000 Sdin, kar predstavlja ravno toliko, kot je znašal v letu 1959 ves družbeni produkt v družbenem sektorju gospodarstva.

Vsi ti elementi rasti gospodarstva na področju občine, izraženi v odstotkih v določenih letih, so presegali v povprečju rast proizvodnje v SFRJ pa tudi v SRS. To pa še ne pomeni, da smo dosegli razna povprečja v SRS itd. Predvsem ne zaradi tega, ker so bile naše osnovne startne baze majhne ter se kljub taki rasti gospodarstva še vedno nahajamo pod slovenskim povprečjem. Prav je, da s tem računamo, da nas ti uspehi ne uspravajo. Uspeli smo rešiti tudi nekatere akutne probleme na področju takoiimenovnega komunalnega gospodarstva, šolstva in turizma. Med najpomembnejše štejemo modernizacijo ceste Novo mesto — Metlika — Črnomelj.

Končali smo prvo fazo izgradnje gorjanskega vodovoda, začeli z izgradnjo vodovodnega omrežja v nižinskem predelu (Gradac, Podzemelj), zgradili osnovno šolo v Metliki, zaključena je elektrifikacija podeželja, zgrajen kulturni dom na Suhorju in adaptiran v Gradacu, obnovljene so bile šole na Suhorju, v Radovici in Podzemlju, zgrajena gasilska domova v Drašičih in Dobravicah. Zelo slab je bil gostinski fond in kapacitete te vrste gospodarstva, saj celo to področje ni imelo niti ene sodobne sobe za prenočišča. V ta namen je bil zgrajen hotel v Metliki, adaptirano gostišče na Veselici nad Metliko in kopalnišče v Podzemlju. Dosegli smo tudi velik napredek pri moder-

nizaciji zasebnih gostišč, na področju trgovine in družbenega sektorja kmetijstva.

Vzporedno s tem so rasli in se vzgajali tudi novi kadri. Leta 1958 je to področje imelo le 16 ljudi s srednjo in višjo izobrazbo (brez prosvetnega kadra), v letu 1966 pa nam podatki kažejo, da dela v našem gospodarstvu in drugih službah preko 140 tovarišev in tovarišic s srednjo, višjo in visoko izobrazbo. To nam kaže, da so naše gospodarstvo in ostale ustanove v preteklih letih posvečali izredno skrb izobraževanju in v te namene vlagali glede na prej omenjene materialne možnosti ogromna sredstva, zavedajoč se, da je izobrazba ena od najvažnejših komponent, ki je in bo vplivala na vsestranski razvoj naše občine. Vsi ti skopo naštetni elementi predstavljajo solidno ogrodje in osnovno bazo za boljši, hitrejši in učinkovit razvoj v bodočnosti in, ob še povečani skrbi vseh naših občanov, predvsem naših delovnih kolektivov.

Analize proizvodnih zmogljivosti nam kažejo, da v naslednjih letih lahko do leta 1970 raste povprečni letni družbeni bruto produkt za 14,75 odstotka, družbeni produkt za 14 odstotkov, narodni dohodek za 14,25 odstotka, družbeni bruto-produkt na prebivalca za 13,5 odstotka, družbeni produkt na prebivalca za 12,75 odstotka in narodni dohodek na prebivalca za 13 odstotkov.

Tako bi v absolutnih številkah porasla proizvodnja v letih 1966/70:

v 000 N din	1966	1970
Družbeni bruto produkt	92.137	159.500
Družbeni proizvod	38.362	64.615
Narodni dohodek	35.614	60.880
Družbeni bruto produkt na prebivalca	13.181	21.849
Družbeni produkt na prebivalca	5.488	8.851
Narodni dohodek na prebivalca	5.095	8.340

Povprečni neto osebni prejemki naj bi po sedanjih predvidevanjih porasli na 110.000 Sdin (v letu 1966, 72.000 S din). Ko tako gledamo naše stanje v letu 1970, pridemo do spoznanja, da se kot politično teritorialna enota še vedno nismo uvrstili v slovensko povprečje. Prav verjetno je, da na to vpliva več činiteljev, ki kažejo, da se bodo glede na položaj kraja, proizvodnjo in razne ustanove te razlike med občinami vedno pojavljale. Prepričan sem, da bo vseplošna gospodarska rast v naslednjih letih nekoliko bolj ugodna kot so naša planska predvidevanja, če se le ne bodo pojavile kake posebne težave, ki jih nismo mogli predvideti.

To je sončna stran stanja gospodarstva tega predela, Bele krajine. Zavedati pa se moramo, da je še vrsta odprtih in težkih vprašanj, s katerimi se vsakodnevno srečuje naše področje in jih bo treba reševati. O teh težavah bom napisal kaj več v eni naslednjih številkih.

Franc Vrvišar

Sekretar OOKZ
Martin Štefanič

Izveček iz poročila letne konference OOKZ „Beti“ Metlika

V času od zadnje konference je imela naša organizacija osem sestankov, na katerih smo razpravljali o vlogi organov upravljanja v podjetju, o sprejemu novih članov, o medsebojnih odnosih, o aktivnosti družbeno-političnih organizacij v podjetju, o pomenu IV. plenuma ter o obveščanju delovnega kolektiva.

Naša osnovna organizacija ima 39 članov. V tej mandatni dobi smo sprejeli le enega člana. Razgovor smo imeli z več delavci, ki imajo po našem mnenju pogoje za sprejem, pa se do sedaj ostali še niso odločili, nekateri pa so sprejem v našo organizacijo zaradi družinskih razmer odklonili. Žal moramo priznati, da smo glede razširitve naše organizacije tudi v tej mandatni dobi premalo storili. Glavni vzrok je po mojem mnenju v naši skupni neaktivnosti. Na sestankih smo se že večkrat dogovorili, da bomo vsi delali na razširitvi naše organizacije, toda v praksi leži to vprašanje le na sekretarju, ki sam ne zmore doseči željenega uspeha. Delni vzrok za to, da imamo težave z razširitvijo naše organizacije je tudi v tem, ker nekateri člani s svojimi stališči včasih zagovarjajo le svoje ozke koristi. Take primere delavci spremljajo in jih to ovira, ko se odločajo o vstopu v našo organizacijo.

Starostni sestav naše osnovne organizacije sicer ni preslab, vendar bi bil lahko boljši, če upoštevamo, da je povprečna starost kolektiva približno 22 let. Mi pa imamo 7 članov starih do 25 let, 17 članov od 25 do 30 let in 12 članov od 35 do 45 let ter 3 člane od 45 do 55 let. Od skupnega števila članov je 13 članov zaposlenih v upravi in pomožnih službah ter 26 članov v proizvodnji, kar pomeni, da je razmerje med direktnimi proizvajalci in delavci v upravi v redu.

Tudi kvalifikacijska struktura članov je dokaj ugodna, saj imamo 15 članov kvalificiranih, 12 članov s srednjo strokovno izobrazbo, 2 z višjo, ostalih 10 članov pa je nekvalificiranih, oz. nižjih strokovnih. Od tega je 26 moških in 13 žensk. Ta podatek nam pove, da so v naši organizaciji premalo zastopane žene, ki jih je v tem obratu 437. Menim, da bi s skupnim delom lahko povečali našo organizacijo vsaj za 30 članov. Kot sem že omenil, je največji vzrok za tako maloštevilno organizacijo v tem, ker se nismo pri kolektivu s svojim delom in stališči prikazali tako, kot bi se morali in kot člani kolektiva upravičeno tudi pričakujejo. Menim, da bi kot prvi ukrep za uveljavitev naše organizacije pri članih kolektiva morali preiti na odkrito in nepristransko obravnavo vseh problemov, ki se pojavijo v podjetju, ne oziraje se na to, kdo je

odgovoren za katerikoli problem. S tem bi si brez dvoma pridobili zaupanje v kolektivu in bi bilo vprašanje razširitve naše organizacije dosti lažje rešljivo, kot je sedaj.

Ko obravnavamo kvalifikacijsko strukturo našega članstva, je nujno omeniti tudi kvalifikacijsko strukturo zaposlenih v tem obratu in podjetju kot celoti. Ta obrat zaposluje 679 delavcev, od tega števila pa je kar 440 delavcev nekvalificiranih. Na osnovi navedenega lahko trdim, da ta kvalifikacijska struktura članov kolektiva v tem obratu — kar velja tudi za ostale — bistveno vpliva na pripravljenost delavcev, da se vključijo v katerikoli organizacijo, posebej pa v našo, katere smoter oz. cilj jim je najmanj znan. Kot nadaljnji zelo važen moment, ki otežuje aktivnost članov kolektiva, je tudi to, da se znatno število delavcev vozi v službo z vlaki, avtobusi itd., kar tudi vpliva na neaktivnost v kolektivu na splošno.

Ko govorim o maloštevilnosti naše organizacije, lahko trdim, da bi se tudi s tem članstvom dalo marsikaj storiti, ko bi se vsi člani zanimali za problematiko podjetja in jo iznašali na raznih sestankih. Žal pa je še vedno tako, da se večina naših članov ne poglablja v probleme podjetja in na sestankih vedno molči, kar ima za posledico, da iz leta v leto ugotovljamo neaktivnost organizacije kot celote. Res je, da posamezni člani vlagajo ogromno truda za razvoj in napredek podjetja, za kar jim gre vse priznanje, vendar se ne moremo s takim stanjem zadovoljiti in tako pravilo zagovarjati. Napotki za delo OO so dani v IV., V. in VI. plenumu CK ZKJ, ki so zelo široki in jasni. Treba pa bo, kot sem že omenil, utrditi kritičnost in samokritičnost v našem delovanju, ker brez tega ne moremo pričakovati kolektivne aktivnosti naše organizacije. Brez tega so brez koristi za delo naše organizacije vsi plenumi.

RAZVOJ PODJETJA

Menim, da je prav, če prikažem na kratko, kako se je naše podjetje v zadnjih letih razvijalo in kaj smo uspeli ustvariti. Najprej želim poudariti, da se je podjetje zelo naglo razvilo, kar velja predvsem za obrat v Metliki, ki je z letom 1962 skoraj v celoti preusmeril proizvodnjo. Že večkrat smo omenili, da se je podjetje večalo in se še večja v štirih fazah rekonstrukcije. Trenutno izvajamo tretjo fazo rekonstrukcije,

v kateri je zajeto povečanje osnovnega strojnega parka. Že do sedaj smo si z rekonstrukcijo strojnega parka nabavili take stroje, ki so zmožni izdelovati najzahtevnejše artikole, ki jih zahteva čedalje zahtevnejši trg. Vse faze rekonstrukcije vršimo v glavnem z lastnimi sredstvi, zaradi česar so vlaganja sredstev toliko bolj preiščljena. S takim razvojem podjetja smo se uveljavili na trgu kot močno in solidno podjetje in se nam ni treba bati konkurence, ki je v trikotajni industriji izredno močna.

Podjetje je sestavljeno iz 4 obratov, ki so specializirani za izdelavo posameznih artiklov. Namen specializacije je bil, da se čimbolj izboljša kvaliteta dela in dvigne produktivnost zaposlenih, kar je že dalo pozitivne rezultate. S proizvodno-finančnim planom za leto 1967 pa je predvidena še nadaljnja specializacija v tej smeri, da se volnena trikotaža v celoti koncentriramo v obrat v Črnomelj, obrat v Mirni peči pa se presmeri na konfekcioniranje določenih vrst izdelkov. Kot zelo važen moment pri razvoju podjetja naj omenim še to, da bo v tekočem letu zmogljivost konfekcije povečana z nabavo novih strojev za 100 odstotkov, s čimer bomo lahko skoraj v celoti predelali polizdelek v gotove izdelke, ki jih zaradi ozkega grla v konfekciji do sedaj v znatni meri prodajamo, tako da bo prodaja polizdelkov zmanjšana na najnižjo mero.

Za lažje razumevanje naglega porasta podjetja navajam le nekaj najvažnejših podatkov v številkah. Brutto proizvod je bil leta 1963 1.880.344.000 S din. V letu 1966 pa je bil 5.854.400.000 S din, kar pomeni, da se je povečal več kot za 5-krat. Sredstva za sklade so bila v letu 1963 48.220.000 S din, v letu 1966 pa v brutto znesku 946.700.000 S din, kar predstavlja indeks povečanja 1963. Število zaposlenih pa je bilo v letu 1963 478, v letu 1966 pa 1010, kar predstavlja indeks povečanja 211. To pomeni, da se je v tem času znatno dvigala produktivnost dela. Razumljivo je, da je bilo potrebno za tako naglo rast in doseganje tako velikih rezultatov ogromno napora vseh članov kolektiva. Kolektiv se je zavestno odpovedal večjim osebnim dohodkom in podpiral politiko DS, ko je kot dober gospodar delil dohodek podjetja tako, da so bila v skladih podjetja zadostna sredstva za nemoten razvoj. Taka politika organov upravljanja in vodstva podjetja je omogočila, da se je razvilo podjetje do take stopnje, da ob pametni politiki pri vodenju podjetja v bodoče ni bojazni za obstoj podjetja.

Občutno večanje OD opazimo v letu 1964, ko so začeli obratovati osnovni stroji, ki smo jih obnovili in razširili z rekonstrukcijo, kar pomeni, da se je uresničila napoved vodstva podjetja, da bodo nabavljeni stroji zagotovili osnovo za boljši standard zaposlenih. Od takrat dalje se OD vsako leto večajo nad 30 odstotkov in ni bojazni, da bi s tako delitvijo preveč posegli v sklade in s tem ogrozili nadaljnji razvoj podjetja. Z letnim planom za tekoče leto imamo predvideno povečanje OD od sedanjih obračunskih postavk za cca 25 odstotkov, kar bo brez dvoma znatno izboljšalo življenjske razmere zaposlenih in vzpodbudilo zaposlene k še večji produktivnosti dela.

Trenutno je še največja težava v proizvodnji v tem, ker nimamo lastnega raztezalnega stroja, ki bi

odgovarjal vsem tehnološkim postopkom od najfinejšega do bolj grobega pletiva, zaradi česar še vedno dodelujemo finejša pletiva pri kooperantih. Vsakodnevni prevoz polizdelkov nam občutno povečuje materialne stroške. Poleg tega pa se blago večkrat poškoduje, kar vpliva na slabšo kvaliteto izdelkov in večji odpadki. V tekočem letu bo tudi ta težava odpravljena, ker smo stroj že plačali. To bo brez dvoma vplivalo, da bo v bodoče proizvodni proces bolj povezan, kot je sedaj.

VKLJUČITEV PODJETJA V NOVI GOSPODARSKI SISTEM

Zaradi preiščljenega razvoja podjetja predvsem z lastnimi sredstvi, nas reforma ni zatekla nepripravljene. Kot rečeno smo mi reformo že izvajali pri postopnem razvoju podjetja, ko smo se zavestno odrekli večjim OD z željo, da si nabavimo potrebne osnovne stroje, ker smo se dobro zavedali, da je obstoj podjetja brez primerne strojne opreme negotov in da se bodo vlaganja sredstev v ta namen v naslednjih letih bogato obrestovala. Zaradi tega nismo imeli primerov odpuščanja delavcev, kot se je dogajalo v drugih podjetjih, pač pa smo zaposlovanje skladno z razširitvijo strojne opreme iz leta v leto večali, kar je razvidno iz podatkov, ki smo jih prikazali pod naslovom »Razvoj podjetja«. Iz teh podatkov je razvidno, da se je število zaposlenih v tem obratu povečalo v zadnjih treh letih za 100 odstotkov. Kot dobri gospodarji smo sredstva, ki so bila ustvarjena na račun višjih cen surovin po reformi namenili skladom podjetja, s čimer si tudi v bodoče nameravamo zagotoviti zadostna sredstva za razširjeno reprodukcijo.

Ko že obravnavamo vključitev podjetja v novi gospodarski sistem, je umestno pripomniti, da se spričo manjše kupne moči potrošnikov čuti slabša prodaja izdelkov, iz česar moramo priti do zaključka, da se moramo vsi skupaj resno potruditi, da uskladimo stališča od komercialne preko tehničnega vodstva do skladišča gotovih izdelkov, da bomo poiskali vse vire znižanja poslovnih stroškov, ki bistveno vplivajo na lastno in prodajno ceno. Menim, da imamo na tem področju dokaj velike zaloge, ki jih s skupnimi močmi lahko izkoristimo v prid kolektiva brez posebnih narezanj.

Ko smo na zadnji konferenci razpravljali o vključitvi podjetja v novi gospodarski sistem, smo poudarili, da nas uvedba reforme ni prizadela, ker smo jo sproti z razvojem podjetja izvajali. Takrat smo tudi poudarili, da nas ta ugotovitev ne sme uspavati, ker bi nas to lahko pripeljalo v težke razmere.

Čeprav se bo vpliv reforme pokazal šele v tem letu, pa se mi večkrat vsiljuje občutek, da še nismo razčistili cilja in pomena gospodarske reforme in da večkrat delamo tako, kot da se ni nič spremenilo. To se dogaja verjetno zaradi tega, ker smo se navadili, da nam gre in nam niti na misel ne pride, kako bi se počutili, ko bi prejeli 60 ali 80-odstotne osebne dohodke ali pa celo minimalne OD, kar se je že v več primerih pripetilo marsikateremu podjetju v državi.

Ti primeri in težka finančna situacija na zahodnem trgu bi nas morali vzpodbuditi k resnejšemu razmiš-

ljanju, kako dvigniti produktivnost dela in izboljšati kvaliteto proizvodov in s tem omogočiti nižanje cen našim izdelkom, ker bomo le na ta način v stanju vzdržati močno konkurenco na domačem in tujem trgu. Če hočemo to doseči, bomo morali resneje pristopiti k izvajanju osebne odgovornosti, ker brez tega ni prave industrijske discipline.

IZVOZ

Naše podjetje se čedalje bolj vključuje v mednarodno delitev dela s tem, ko povečuje izvoz svojih izdelkov na tuja tržišča, kar velja posebej za zahodno tržišče. Izvoz se iz leta v leto povečuje, tako da smo v tem letu dosegli skupen izvoz v znesku 783.290 dolarjev, od tega 557.874 dolarjev na zahodno tržišče in 225.416 dolarjev na vzhodno tržišče. Upoštevajoč, da je bila planirana obveznost izvoza 500.000 dolarjev, vidimo, da je doseženi rezultat več kot zadovoljiv, saj je izvoz na zahodno tržišče povečan za 39 odstotkov, na vzhodno pa za 27 odstotkov.

Z letošnjim proizvodno-finančnim planom pa imamo predviden izvoz na zahodno tržišče 1.050.000 dolarjev in na vzhodno tržišče 141.000 dolarjev, kar znaša skupaj 1.191.000 dolarjev. To je brez dvoma zelo velika in odgovorna obveznost. Upoštevati namreč moramo, da je finančni rezultat za izvožene izdelke na zahodno tržišče občutno slabši od rezultata, ki ga dosežemo na domačem ali vzhodnem tržišču, vendar smo prisiljeni izvažati v tako velikem obsegu na zahodno tržišče zato, ker od tam uvažamo vse potrebne surovine in tudi same stroje za povečanje proizvodnih zmogljivosti.

KADROVSKA POLITIKA

Čeprav se je kadrovske sestave kolektiva — kar velja predvsem za vodilno in vodstveno osebje — že izdatno izboljšal, še vedno ugotavljamo, da je kadrovske sestave kolektiva kot celote precej slab. Da bi spremenili kvalifikacijsko strukturo zaposlenih, podjetje izdatno štendirski potrebni strokovni kader na raznih šolah, saj je v zadnjih letih naraslo število študentov na 42. Za izpopolnitev kadrovske strukture zaposlenih v proizvodnji je podjetje prirejalo razne tečaje za pridobitev interne kvalifikacije, v lanskem letu pa je bil v okviru podjetja ustanovljen izobraževalni center, v katerem se mlade delavke učijo za poklic industrijske šivilje. Kot dopolnilo k temu reševanju kadrovskega problema podjetje omogoča že zaposlenim delavcem študij na raznih višjih šolah s tem, da jim daje izredni plačan študijski dopust, ker se zaveda, da je to najbolje vložen denar.

Tudi pri obravnavanju kadrovske politike je nujno omeniti, da bomo morali v bodoče tudi na tem področju dati več poudarka osebni odgovornosti, kajti brez tega ne bomo v stanju rešiti nastajajočih proizvodnih problemov tudi s še tako dobro zasedbo posameznih delovnih mest.

DELO SINDIKALNE PODRUŽNICE

Izvršni odbor sindikalne podružnice je imel več sej, na katerih je obravnaval problem obveščanja kolektiva, pripravo gradiva za seje organov upravlja-

nja, razpravljal o pravilnikih, o delovnem razmerju in delitvi OD itd. Največ poudarka je bilo na obveščanju kolektiva, za kar je dala pobudo tudi naša osnovna organizacija, vendar se vprašanje obveščanja kolektiva ni bistveno izboljšalo. Dejstvo je, da je naš kolektiv skoraj v celoti neobveščen o življenju v podjetju, kar večkrat vpliva na nerazpoloženje kolektiva, ki ni poučen, kako se rešujejo nastali problemi. Do sedaj je najosnovnejša oblika obveščanja razobešanje zapisnikov in nekatere objave v tovarniškem glasilu. Drugih oblik obveščanja žal ni.

Res je, da si v sedanjih časih ne moremo privoščiti klasičnega načina obveščanja, da bi ob 14. uri ustavili vso proizvodnjo, tako kot smo jo nekoč in po 2 do 3 ure nepripravljeno razpravljali s kolektivom. Toda to ni opravičilo za tako stanje, kot je sedaj, ker bi se lahko našel način, da bi se zaposlenim po izmenah v prostem času pojasnjevalo razna vprašanja, ki zanimajo člane kolektiva. Posledice neaktivnosti IO SP se zelo čutijo pri organih upravljanja, ker člani dosti težje spremljajo življenje v podjetju in se težje odločajo pri sprejemanju potrebnih sklepov, ker nimajo na sejah predlogov svojih volilcev. Krivdo za neobveščanje kolektiva si moramo podeliti in ne bi bilo prav, da bi to resno pomanjkljivost v celoti dali na IO SP ali pa na njenega predsednika. Tudi tu je isti primer kot pri naši organizaciji, da je vse delo odvisno predvsem od predsednika, ki je zaposlen z rednim delom. Menim, da je tudi tej neaktivnosti v glavnem kriva splošna neaktivnost v kolektivu. Ne oziraje se na to pa bi moral IO SP zaradi slabe kvalifikacijske strukture zaposlenih dati še toliko večji poudarek na obveščanje kolektiva v celoti in na izobraževanje.

Zaradi še ne izpopolnjenega sistema nagrajevanja bi moral IO SP zavzeti stališče, da se plačuje le vloženo delo. V sedanjem sistemu delitve pa imamo po mojem mnenju nekaj važnejših pomanjkljivosti, kot so npr. priznavanja raznih zastojnih ur, ki so seveda vse podpisane od odgovornih delavcev, samo da je, kot pravimo, v hiši mir. Tako se zastojne ure iz meseca v mesec plačujejo, ne da bi kdorkoli vprašal za vzrok, zakaj je do zastoja prišlo in po potrebi poklical odgovorno osebo na zagovor oz. povračilo škode. Drug pereč problem v zvezi z nagrajevanjem je udeležba režijskih delovnih mest na OD od skupnega doseganja norm. V praksi se je pokazala taka stimulacija režijskih delovnih mest neučinkovita, ker je prevladala težnja, da se čimbolj dosegaajo norme, pri tem pa se zanemari kvaliteta dela. Tudi v ta problem bi se morala sindikalna podružnica s strokovnimi službami vred poglobiti in predlagati ustrezno rešitev.

MLADINSKA ORGANIZACIJA

Delo Mladinske organizacije je tudi precej šibko, kar velja predvsem za aktivnost znotraj podjetja. Kot pri ostalih družbeno-političnih organizacijah je tudi v tej organizaciji isti problem, to je, da je delo v celoti odvisno od aktivnosti predsednika in tajnika. Kar pa se tiče aktivnosti mladinske organizacije izven podjetja, je dosegla več vidnih uspehov v raznih

športnih tekmovanjih, kjer je dosegla več prvih mest. V času proslave 10. obletnice podjetja pa je mladinska organizacija organizirala razna tekmovanja v raznih športnih panogah. Poleg tega je organizirala izlete na Mirno goro in Krvavec, kar je vredno vse pohvale. Mladinska organizacija je na pobudo naše organizacije izvedla med svojim članstvom ankežo, da bi na osnovi tako zbranih odgovorov ugotovila vzroke za neaktivnost pri mladini. Na podlagi tako zbranih podatkov je izdelala program dela, tako da lahko pričakujemo, da se bo delo v tej organizaciji znatno izboljšalo. V bodoče bo morala mladinska organizacija z našo pomočjo aktivirati svojo delavnost znotraj podjetja. To je po mojem mnenju možno, ker imamo v našem podjetju sedaj že dosti mladih tehnikov in delavcev s srednješolsko izobrazbo, ki bi bili lahko gonilna sila v mladinski organizaciji.

DELO ORGANOV UPRAVLJANJA

Organi upravljanja v podjetju v glavnem zadovoljivo opravljajo svoje delo. Njihovo delo je olajšano zaradi tega, ker se za seje pripravlja pismeno gradivo. Delno pa vpliva na aktivnost organov upravljanja tudi to, da se pri kadrovanju v te organe izbirajo najboljše delavci. Tudi novi način volitev v organe upravljanja, ko se menja le polovica članov vsako leto, ima brez dvoma pozitiven vpliv na neprekinjeno dejavnost teh organov. Lahko trdim, da bi bilo delo teh organov lahko še boljše, ko bi pristopili k doslednemu obveščanju članov kolektiva, da bi njihovi zastopniki prihajali na seje tudi s pripravljenimi predlogi in mnenji svojih sodelavcev.

Kar pa se tiče organov upravljanja v delovnih enotah, lahko trdim, da je njihovo delo znatno slabše od DS in UO podjetja in da se dosti manj resno

obravnavajo tekoči problemi v enotah. Krivda za to ni v tem, da ne bi ti organi imeli s statutom in ostalimi pravilniki urejenih pristojnosti, pač pa je krivda v tem, ker ti organi ne izvajajo v celoti določil statuta in ostalih pravilnikov. Menim, da bi moralo biti stanje aktivnosti tem boljše v teh organih, ker člani bolj poznajo problematiko lastnega obrata. Iz pregleda zapisnikov teh organov je razvidno, da se razprava največkrat razvija v zvezi z večanjem OD in sprejemanjem novih delavcev, redko pa se zasledi v zapisniku, da bi delovne enote obravnavale kvaliteto izdelkov, delovno disciplino, višino odpadka itd., kar bi moralo biti nenehno na dnevnem redu, da bi na ta način čimprej odpravili obstoječe pomanjkljivosti.

S prehodom na skrajšan delovni čas pa bi se morali vsi organi upravljanja zavzeti za izvedbo boljše organizacije dela, da bi na ta način omogočili doseganje vsaj enakih, če že ne boljših rezultatov, kot smo jih imeli pri 48-urnem delovnem tednu. Kolkor ne bomo temu vprašanju posvetili kar največ pozornosti, se nam lahko zgodi, da bomo prejeli manjše OD kot prej, kar bi bilo v nasprotju z zakonom o prehodu na skrajšan delovni čas in v zvezi s tem tudi v nasprotju z našim elaboratom za prehod na skrajšan delovni čas.

Na koncu želim poudariti iz izkušenj, ki sem jih pridobil kot sekretar OOKK v dveh mandatnih dobah, da je naša bodoča aktivnost odvisna predvsem od objektivne in odkritosrčne obravnave vseh problemov, ne glede na to, kje bi se ti problemi pojavili in kdo je zanje odgovoren. V nasprotnem primeru pa bomo še kar naprej ugotavljali splošno neaktivnost, kar pa nam v čedalje resnejših gospodarskih in finančnih problemih lahko povzroči velike težave.

Martin Štefanič

8. februar – slovenski kulturni praznik

Letos smo v našem podjetju prvič posvetili nekoliko več pozornosti slovenskemu kulturnemu prazniku. Učenke Poklicne šole so za ta dan pripravile skromno, a prijetno proslavo v spomin na človeka, ki je pred poldrugim stoletjem ustvaril svoj umetniški opus in z njim dal Slovencem neprecenljiv zaklad.

Človek, ki je ponesel v svet slovensko besedo v obliki romantičnih pesmi, dr. France Prešeren, se je rodil 3. decembra 1800 v Vrbi na Gorenjskem, na revni kmetiji. Kmalu je zapustil domačo vas in odšel v šole: najprej v Ribnico in nato v Ljubljano in na Dunaj. Neuklonljiv in trden v svojih prepričanjih se ni hotel ravnati po želji sorodnikov in postati duhovnik. Raje se je odločil za študij prava.

Ko se je kot mlad doktor prava leta 1828 vrnil v Ljubljano, so ga oblasti že poznale kot svobodomišleca in režimu nevarnega človeka. Zato ni mogel dobiti državne službe niti lastne advokature in je štirinajst let delal kot odvetniški pripravnik za minimalno plačo. Sreče ni našel niti pri svojem delu, še

manj pa v ljubezni, saj ga je zavrnila Primičeva Julija, čeprav ji je posvečal svoje najlepše pesmi. Tudi prijatelj je imel malo. Po smrti Matije Čopa in veselega Andreja Smoleta je ostal osamljen sredi takratne družbe, ki ga ni razumela in ga je zapostavljala.

Zato ni čudno, da so njegove pesmi bolj žalostne kot vesele in da so polne grenkobe in razočaranja nad svetom, ki se poteguje le za zbiranje bogastva in nima smisla za kake višje ideale. Zaničeval in preziral je hlapčevstvo takratne ljubljanske ponemčene gospode in videl svetlo bodočnost le v združenem boju vseh Slovencev in Slovanov za politično in nacionalno samostojnost. Bil je nežna pesniška duša in ni direktno posegal v takratne politične boje, pa vendar je s svojimi pesmimi storil izredno veliko. Slovencem je vili zaupanje vase, ko je svetu dokazal, da je tudi slovenski jezik dovolj lep, da v njem lahko izrazimo vsako misel in vsako čustvo. Njegov svetli zgled je bil vzor vsem kasnejšim rodovom, kako se ne smemo sramovati svoje naradnosti in svojega jezika.

Prav je, da se vsaj enkrat na leto — ob slovenskem kulturnem prazniku — spomnimo nanj, obudimo njegove ideale in se zamislimo nad tem, koliko znamo danes ceniti lepo slovensko besedo, za katero je bil on pripravljen žrtvovati svoje blagostanje. V vsakdanji borbi za večjo produktivnost in boljše uspehe na tržišču često pozabljamo na ideale, ki človeka dvigajo iz vsakdanje gonje za zaslužkom in ustvarjanjem materialnih dobrin.

Zato se nam je vsem, ki smo prisostvovali proslavi v počastitev Prešernovega spomina in slovenskega kulturnega praznika zdelo, da se je čas za hip ustavil. Za kratko uro smo se vrnili v prejšnje stoletje in se zamislili nad življenjem človeka, ki je vse svoje delo in življenje posvetil le lepi slovenski besedi in s svojimi pesnitvami dvignil Slovence kot enakovredne med ostale evropske narode.

Skoda je le, da je bila proslava internega značaja in se je niso udeležili vsi naši delavci. Zato naj nikomur ne bo odveč še enkrat prebrati biser slovenske poezije in se zamisliti nad poslanstvom, ki ga je Prešeren opravil za slovenski narod.

Dr. France Prešeren:

Zdravljica

Prijatli! odrodile
So trte vince nam sladko,
Ki nam oživlja žile,
Srce razjasni in oko,
Ki vtopi
Vse skrbi,
V potrlih prsih up budi!

Komu nar pred veselo
Zdravljico, bratje! ōmo zapet?
Bog našo nam deželo,
Bog živi ves slovenski svet,
Brate vse,
Kar nas je
Sinov sloveče matere!

V sovražnike z oblakov
Rodu naj našga treši grom;

Prost, ko je bil očakov,
Naprej naj bo Slovencev dom,
Naj zdrobe
Njih roke
Si spone, ki jim še teže!

Edinost, sreča, sprava
K nam naj nazaj se vrnejo;
Otrok, kar ima Slava,
Vsi naj si v roke sežejo,
De oblast
In z njo čast,
Ko pred, spet naša bosta last!

Bog živi vas Slovenke,
Prelepe, žlahtne rožice;
Ni take je mladenke,
Ko naše je krvi dekle;
Naj sinov
Zarod nov
Iz vas bo strah sovražnikov!

Mladenči, zdaj se pije
Zdravljica vaša, vi naš up;
Ljubezni domačije
Noben naj vam ne vsmrti strup;
Ker zdaj vas
Kakor nas,
Jo srčno branit kliče čas!

Žive naj vsi narodi,
Ki hrepene dočakat dan,
Ki, koder sonce hodi,
Prepir iz sveta bo pregnan,
Ki rojak
Prost bo vsak,
Ne vrag, le sosed bo mejak!

Na zadnje še, prijatli,
Kozarce zase vzdignimo,
Ki smo zato se zbratli,
Ki dobro v srcu mislimo;
Dokaj dni
Naj živi
Vsak, kar nas dobrih je ljudi!

Načrt zavarovanja podjetja

Na prihodnji seji bo upravni odbor podjetja razpravljal o sprejemu načrta zavarovanja celotnega podjetja. Po posebnem predpisu mora podjetje izdelati načrt zavarovanja, vendar ga naše podjetje ni moglo preje izdelati, ker smo bili v močni rekonstrukciji strojne opreme in v gradnjah novih proizvodnih in skladiščnih prostorov. Nekatera dela so sedaj zaključena in smo načrt lahko sestavili. V nadaljevanju podajamo teze načrta zavarovanja.

Načrt zavarovanja obsega fizično zavarovanje premoženja podjetja. Po tem načrtu opravljajo zavarovan-

vanje vseh objektov podjetja vratarji, zato ta služba spada po svoji organizaciji in vsebini neposredno pod splošno kadrovskega sektorja. Glede na tako definicijo službe zavarovanja je vodja sektorja odgovoren upravnemu odboru in direktorju podjetja za pravilno opravljanje te službe in je zlasti dolžan, da:

- razporeja vratarje na določena mesta zavarovanja in nadzoruje njihovo delo,
- skrbi za strokovno izobraževanje delavcev zavarovanja,
- skrbi za hrambo in pravilno uporabo orožja,

opreme, sredstev za veze in drugih tehničnih sredstev, ki so potrebna pri opravljanju službe zavarovanja.

— obvešča direktorja podjetja o vsakem dogodku in pojavu, ki utegne vplivati na varnost ljudi in premoženja

— opravlja vse druge naloge, določene v načrtu.

Služba zavarovanja torej opravlja delo v zvezi z zavarovanjem in čuvanjem stavbe, naprav, priprav, orodja, surovin in drugega premoženja podjetja pred uničenjem, poškodovanjem, tatvino in drugimi oblikami škode.

Na vhodu pred tovarno v Metliki opravljajo vratarji izključno službo zavarovanja. Na vhodih obratov v Črnomlju, Mirni peči in Dobovi pa vratarji poleg službe zavarovanja opravljajo tudi druga dela, o čemer odločajo vodje delovnih enot. To je možno zato, ker stranke večinoma obiskujejo le sedež podjetja v Metliki, bolj redko pa zunanje obrate.

Oglejmo si nekatere konkretne naloge službe zavarovanja. Ta služba:

— čuva premoženje podjetja,

— odkriva in preprečuje pojave, ki lahko spravijo v nevarnost življenje ljudi, ali prizadenejo škodo premoženju podjetja,

— preprečuje nepoklicanim osebam dostop v stavbo, do naprav in drugega varovanega premoženja,

— odkriva kazniva dejanja in prijemlje njihove storilce na varovanem območju,

— ukrepa, kar je potrebno, da se ohranijo sledovi storjenih kaznivih dejanj, predmeti, na katerih ali s katerimi je bilo storjeno kaznivo dejanje in drugi dokazi,

— vodi knjigo dežurstva s potrebnimi podatki in ukrepa, da se prepreči motenje reda in miru na varovanem območju.

Da uresničijo gornje naloge so vratarji dolžni:

— poznati način opravljanja službe zavarovanja in dolžnosti, predpisane za mesto, na katerem opravljajo zavarovanje,

— redno prihajati na delo, ga vestno opravljati in v službi ukreniti vse, kar so upravičeni,

— znati ravnati z orožjem in drugimi tehničnimi sredstvi, s katerimi se opravlja zavarovanje,

— ostati na mestu, na katerem opravlja službo zavarovanja, dokler ga ne nadomesti drugi vratar, pa naj je to zvezano tudi z življenjsko nevarnostjo,

— seznaniti vratarja, ki mu predaja službo, ob predaji z vsem, kar se je zgodilo med njegovo službo in ima pomen za službo zavarovanja,

— opravljati druge posle, ki jim jih naloži direktor podjetja ali direktor splošnega kadrovskega sektorja, oziroma vodje delovnih enot v zunanjih obratih.

Poleg tega morajo vratarji kontrolirati tiste, ki prihajajo v podjetje in odhajajo iz njega in prepre-

čiti protipravna odnašanja premoženja podjetja. To kontrolo opravljajo vratarji na način, določen v pravilniku o vratarski službi.

Vratarji so dolžni obvestiti direktorja podjetja, direktorja splošno kadrovskega sektorja in organe ljudske milice v primerih, v katerih je bilo ogroženo življenje ljudi ali v nevarnosti premoženje podjetja, v primerih, v katerih je podan sum, da je bilo storjeno kaznivo dejanje, ki se preganja po uradni dolžnosti in v primerih, v katerih je bilo pri opravljanju službe zavarovanja uporabljeno orožje.

Delavci službe zavarovanja imajo pravico legitimirati neznanе osebe na območju, na katerem opravlja službo zavarovanja, preiskati nevarne osebe, ki jih najdejo na mestu, kamor je dostop prepovedan, pregledati vozila ob odhodu iz podjetja, preprečiti osebnim vozilom dohod na tovarniško dvorišče, razen tistim, za katere je izrecno določeno, da jih vozniki smejo parkirati izven določenega parkirnega prostora na tovarniškem dvorišču. Pravico uporabiti orožje imajo le tedaj, kadar je potrebno odvrniti od sebe hujši fizični napad, preprečiti poskus napada, ki ogroža njegovo življenje, ali odvrniti napad na premoženje, ki je zaupano v varstvo in čuvanje. Preden delavec uporabi orožje, mora opozoriti napadalca, da bo uporabljeno orožje, če ne preneha z napadom. Pri uporabi orožja mora paziti, da ne poškoduje koga drugega, napadalcu pa le onemogočiti, da napada dalje.

Načrt zavarovanja nato obsega skico vseh objektov, ki so predmet čuvanja, določen pa je tudi način in čas opravljanja te službe. Ta služba teče neprenehoma v izmenah, ob delovnikih, praznikih in nedeljah. Delavci zavarovanja so dolžni izven delovnega časa zakleniti glavni vhod in pregledati vse pisarne, da so vse mize, blagajne in omare zaklenjene in da niso razni materiali (skice, elaborati ipd.) na razpolago nepoklicani osebi. Po končanem delu prevzamejo ključne skladišč, obratov in drugih prostorov od odgovornih delavcev in pred začetkom dela jim spet izročijo iste ključne

V primeru, da je prišlo v tovarniških prostorih do požara, se sproži alarmna naprava, pokliče tovarniškega gasilca in postajo LM in takoj prične gasiti požar z ustreznimi sredstvi.

V določenih časovnih razmakih je delavec zavarovanja dolžan obhoditi tovarniške objekte in pregledati, da ni kje kakšnih poškodb, ali pa da se ne zadržuje v bližini nepoklicana oseba, ki namerava priti v tovarno.

Ker bodo verjetno te teze sprejete kot naš predpis v obliki načrta zavarovanja podjetja, smo namenoma nekatere dolžnosti bolj poudarili, da bi jih poznali vsi delavci in imeli zato pravilen odnos do te izredno odgovorne službe v podjetju.

Janez Smrekar

Jure Mateković
kalkulant podjetja
in tehnični urednik »Trikotažerja«

Pomen kalkulacij

Kalkulacije oz. preračunavanje cen so za poslovanje vsakega podjetja velikega pomena. Na podlagi kalkulacije lastne cene določimo prodajno ceno, od te pa je odvisno, kakšen dohodek si ustvari podjetje. Do lastne cene določenega artikla pa pridemo ob upoštevanju cene surovin, pomožnega materiala, OD izdelave, stroškov izdelave in stroškov upravno-prodajne režije.

Kako pridemo do predkalkulacije? V razvojno tehničnem oddelku napravimo model artikla, ki ga nameravamo proizvajati. Beležimo si čase izdelave, teže polizdelkov, ki jih uporabljamo, in ves pomožni material. Prav tako predvidimo, kako bomo izdelek pakirali. Iz tehničnih podatkov sestavimo predkalkulacijo, ki jo potem dostavimo prodajnemu oddelku. Tu se na podlagi potreb tržišča in te predkalkulacije določi prodajna cena. V slučaju, da je cena izdelave iz predkalkulacije previsoka, izdelka ne damo v proizvodnjo, če pa se pokaže, da je cena primerna za tržišče, izda priprava dela nalog za proizvodnjo. Čim pride artikel v proizvodnjo ga normiramo, izdelamo do potankosti normative porabe materiala (polizdelka), pomožnega materiala in določimo embalažo. Pri tem pa smo večkrat precej površni. Norme so v nekaterih primerih prenizke, normativov porabe materiala sploh ne izdelamo, embalažo pa določimo, ko je izdelek pripravljen za oddajo v skladišče. Tisti, ki nimajo čuta za družbeno imovino, lahko material po mili volji uničujejo, ker za večjo porabo niso nikomur odgovorni. Naši izdelki so v večini primerov zelo dragi, dobiček je minimalen, ali pa izdelka sploh ne moremo plasirati na tržišče v taki meri kot smo ga imeli v načrtu. Dogajanja v svetu in doma v zadnjem času bi morala spremeniti odnos vsakogar do družbene imovine. Vodstveni kader pa bi moral iskati možnosti za dvig produktivnosti, kajti le tako se

bomo lahko vključili v mednarodno delitev dela. Iz naših kalkulacij se vidi, kako nizka je naša produktivnost, tako da zaradi tega izvažamo z izgubo, na domačem trgu pa ustvarjamo le minimalna sredstva za sklade, od katerih je odvisna naša bodočnost oziroma naš obstoj.

Iz kalkulacij sestavljamo tudi takoimenovani cenik del, ki ga uporabljamo za obračun OD. V ceniku del morajo biti zajete vse izdelavne faze, skoraj vsaka sekunda je tu pomembna, da je pravilno zajeta. Normative za posamezne faze izdelava tehnični sektor oz. normirska služba. Če ti normativi niso realno postavljeni, se to takoj pozna ob izračunu količnika. Zgodi pa se tudi, da so normativi popolnoma v redu, le da nekdo opravlja taka dela, ki niso zajeta v ceniku del, ali pa si hoče na umeten način dvigniti osebni dohodek in si piše ure po času, v katerem ni dejansko ustvaril ničesar. V vseh teh primerih je količnik pod 100 odstotki. Sleherni član našega kolektiva bi moral biti z obračunom OD dobro seznanjen in o vseh nepravilnostih oz. pomanjkljivostih poročati svojim predpostavljenim. Predpostavljeni pa so dolžni dajati v zvezi s tem vsa pojasnila, ne pa samo odvrčati krivde z besedami »to so nam napravili tisti zgoraj«.

Kalkulacije uporabljamo tudi za obračun inventur. V nekaterih podjetjih vzamejo srednjo fazo in po njej obračunajo inventuro, pri nas pa upoštevamo samo tiste faze, ki so bile na artiklu že opravljene. To nam včasih dela težave, ker predsedniki inventurnih komisij faz ne pišejo po vrstnem redu.

Pri sami izdelavi kalkulacije pa nam še vedno delajo preglavice planske cene, ki se zaradi reforme in drugih faktorjev stalno spreminjajo.

Jurij Mateković

Novosti v zdravstvenem zavarovanju

V zadnjem času vlada med našimi delavci veliko zanimanje glede ureditve raznih doplačil in nadomestil v času bolovanja, zato smo se odločili, da upoznamo delavce z najnovejšimi predpisi.

Zvezni zakon je načelno določil kot pristojne organe, da odločijo glede prispevka, ki ga plača posa-

meznik za določene oblike zdravljenja, skupščine Republiške skupnosti socialnega zavarovanja in skupščine Komunalne skupnosti socialnega zavarovanja.

Skupščina Republiške skupnosti socialnega zavarovanja delavcev SR Slovenije je določila, da so brezplačne naslednje oblike zdravstvenih storitev:

1. Za obiske v zdravstvenih zavodih brez zdravniškega pregleda zgolj zaradi administrativnih storitev (napotnic, potrdil o nezmožnosti za delo, ponovitev receptov in podobno)

2. Za storitve v dispanzerjih ali posvetovalnicah (zdravniški pregledi, zdravljenje in posveti) in za patrone obiske

3. Za preglede in storitve v izvajanju medicinske rehabilitacije v zdravstvenem zavodu

4. Za zdravniško in drugo strokovno nego in pomoč ženam v zvezi z nosečnostjo in porodom v zdravstvenem zavodu

5. Za preglede in zdravljenje pri nalezljivih boleznih, za katere je obvezna prijava, všteti tuberkulozo

6. Za preglede in zdravljenje pri rakastih obolenjih

7. Za preglede in zdravljenje pri sladkorni bolezni

8. Za preglede in zdravljenje pri duševnih boleznih in epilepsiji (padavica)

9. Za katerekoli oblike zdravstvenih storitev za otroke in mladino do 15. leta starosti, oziroma do 26. leta, če so zavarovani kot družinski člani, ter za vajence in učence poklicnih strokovnih šol s praktičnim poukom

10. Za prevoze z reševalnim vozilom v zdravstveni zavod, če gre za življenjsko nevarne poškodbe, za nalezljive bolezni, za katere je obvezna prijava, ali za duševne bolezni, če je bolnik nevaren za okolico

11. Za stroške pregledov in zdravljenja v stacionarnih zdravstvenih zavodih, kadar je zavarovana oseba hospitalizirana (v bolnici).

Oglejmo si sedaj, v katerih primerih bodo zavarovanci po sklepu skupščine Republiške skupnosti socialnega zavarovanja delavcev SR Slovenije plačevali prispevke k stroškom za zobno-tehnično pomoč in zobna protetična sredstva, za ortopedske čevlje in druge pripomočke, sanitarne priprave in sanitarni material. Zavarovane osebe prispevajo k stroškom za pravkar navedene storitve in materiale takole:

a) — 25 odstotkov za vsa fiksna in snemna zobna protetična sredstva, vključno reparable in zobno tehnično pomoč (vse vrste prevlek in kron, vmesnih členov, in layev, opornic, gredi, jahačev, zobnih protez, reparatur ipd.),

— za sredstva in posege v čeljustni ortopediji se plača ta prispevek samo, če zavarovana oseba ta pripomoček izgubi, uniči ali ga ne uporablja po navodilih zdravnika;

b) — 50 Ndin: za protezo, ortopedski aparat za zgornje oziroma spodnje ude (razen za terminalni podaljšek in umetno pest), kovinski sandalo, ortopedski korzet, invalidski voziček, usnjene rokavice, kilni pas, suspenzorij, trebušni pas, steznik, usnjeno kapo in lasuljo;

— 40 oz. 70 Ndin: za navadne čevlje k protezi ali za ortopedske čevlje, in sicer 40 N din do velikosti 35. številke, za večje pa 70 Ndin;

— 15 Ndin: za palice, bergle in za ortopedske vložke, ki niso vdeleni v ortopedske čevlje;

— trojni znesek, ki je predpisan kot prispevek zavarovane osebe za zdravlila: za gumijaste nogavice (kratke in skočni sklep nadkolenice in podkolenice),

navleke za krn po amputaciji, elastični povoj, nočno posodo (gosko ali lopato), brizgalko za injekcije, žepni pljuvalnik, gumirani posteljni podložek, gumijasto blazinico ali gumijasti kolobar, razprševalec ali inhalator;

c) — 20 N din: za vse vrste očesnih pripomočkov;
— 50 N din: za ojačevalni slušni aparat.

Od prispevka k stroškom za sredstva in pripomočke pod b) so izvzeti:

— otroci in mladina do 19. leta starosti in osebe po dvojni ali večstranski amputaciji udov nad zapestjem ali nad gležnjem in osebe, ki imajo paraplegijo, triplegijo ali tetraplegijo, razen za čevlje k protezam, za ortopedske čevlje, in za usnjene rokavice,

— vse zavarovane osebe za vrečice za vodo, pasove z vrečico za blato po operacijah in za trahealne kanile, stalne katetre in gumijaste cevi za umetno hranjenje.

Od prispevka k stroškom za pripomočke pod c) so izvzeti otroci in mladina do 19. leta starosti.

Za pripomočke, katerih nabavna cena je nižja od predpisanega prispevka plača zavarovana oseba nabavno ceno.

Na podlagi temeljnega zakona o zdravstvenem zavarovanju pa je skupščina Komunalne skupnosti socialnega zavarovanja delavcev v Novem mestu določila višino nadomestila osebnega odhodka za čas zadržanosti od dela nad 30 dni, dalje sklep o višini zneska podpore za opremo otroka in prispevek zavarovanih oseb k stroškom posameznih oblik zdravstvenih storitev.

Nadomestilo osebnega dohodka v primeru zadržanosti od dela zaradičasne nezmožnosti (bolniški stalež) za čas nad 30 dni se določi:

1. Za zavarovance v delovnem razmerju s predhodnim zavarovanjem za čas od 31. do 60. dne zadržanosti 80 odstotkov, od 61. dne dalje 90 odstotkov od osnove, ki je z zakonom določena za obračun in izplačilo nadomestila osebnega dohodka (v nadaljnjem besedilu osnova);

2. Za zavarovance v delovnem razmerju brez predhodnega zavarovanja za čas od 31. do 60. dne zadržanosti 60 odstotkov, od 61. dne dalje pa 90 odstotkov od osnove.

Nadomestilo osebnega dohodka zaradi sanitarne izolacije (izolirani kot nosilci klic ali zaradi pojava nalezljive bolezni v njihovi okolici), se določi:

1. Za zavarovance v delovnem razmerju s predhodnim zavarovanjem in vajence ter učence strokovnih šol s praktičnim poukom v podjetjih za čas do 7 dni 70 odstotkov, od 8. do 60. dne 80 odstotkov, po 61. dnevu 90 odstotkov od osnove;

2. Za zavarovance v delovnem razmerju brez predhodnega zavarovanja za čas do 7 dni 50 odstotkov, od 8. do 60. dne 60 odstotkov, od 61. dne pa 90 odstotkov osnove.

Pogoj predhodnega zavarovanja je izpolnjen, če je bil zavarovanec socialno zavarovan brez presledka najmanj devet mesecev ali s presledki najmanj osemnajst mesecev v zadnjih dveh letih, preden je nastal primer, ki mu daje pravico do nadomestila osebnega dohodka.

Skupščina Komunalne skupnosti je sklenila, da se podpora za opremo otroka, ki je znašala doslej 15.000 S din zniža in bo odslej v naprej znašala 1000 N din.

Ista skupščina je predpisala tudi prispevek zavarovanih oseb k stroškom posameznih oblik zdravstvenih storitev, ki znašajo:

1. Za obiske zdravnika na bolnikovem domu s stroški prevoza;

a) za prvi naročeni obisk 5 N din,

b) za vsak nadaljnji nenaročeni obisk 2 N din; (prispevek k stroškom obiska zdravnika na bolnikovem domu se obračuna v vsakem primeru, ne glede na vrsto bolezni ali starost zavarovane osebe)

2. Za prevoze z reševalnimi vozili in vozili zasebnikov vse stroške prevoza do višine 20 N din, ostanek stroškov nad 20 N din pa gre v breme sklada socialnega zavarovanja;

(Prispevek po tej postavki se obračuna v vseh primerih, ne glede na vrsto bolezni in starost zavarovane osebe, razen v primerih, ko gre za življenjsko nevarne poškodbe, za nalezljive bolezni za katere je obvezna prijava, ali za duševne bolezni, če je bolnik nevaren za okolico);

3. Za preglede in zdravljenje akutnih zastrupitev z alkoholom (v vseh primerih) 95 odstotkov vseh stro-

škov. (Zavarovane osebe, ki same povzročijo akutno zastrupitev z alkoholom plačajo skoraj v celoti vse stroške pregleda, prevoze z rešilnimi avtomobili, zdravljenja, zdravila itd.).

Drugi predpisi, ki bi spremenili dosedanje norme zdravstvenega zavarovanja, otroškega varstva, penzijskega zavarovanja ali invalidskega zavarovanja, še niso bili sprejeti in bomo te spremembe sporočili takoj, čim bodo uveljavljene.

Vse spremembe, ki smo jih navedli, se bodo uporabljale od 1. marca 1967 dalje.

Naše podjetje še ni sprejelo sprememb glede nadomestil do 30 dni zdravljenja in bo o tem sklepal delavski svet na svoji prvi prihodnji seji. Prav bi bilo, da zavarovanci — naši delavci — s člani delavskega sveta podjetja premislijo o načinu plačevanja nadomestila, tako da bodo člani delavskega sveta prišli na sejo s čim bolj poznanim širokim mnenjem naših delavcev.

Mnenje strokovnih služb je, da bi bilo nadomestilo enotno do 30 dni in se ne bi razbijalo do treh ali sedmih dni itd., glede višine pa naj bi bilo izenačeno z nadomestilom, ki ga je predpisalo socialno zavarovanje za sebe.

Posledice nepopolnega načina obračunavanja dohodka po ekonomskih enotah

Princip in smisel obračunavanja dohodka po ekonomskih enotah je v tem, da vsaka enota dobi to, kar je ustvarila in je nagrajena za to, kar ustvari.

Pri tem nagrajevanju bi morala enota dobiti plačo za količino in kvaliteto ter plačilo za štednjo utenzilij in pomožnega materiala. Npr.: če bi enota po normativih morala porabiti 5000 igel za določeno proizvodnjo in jih ni porabila 5000, temveč 4500, bi morala dobiti denarno razliko za neporabljene igle. Vzporedno temu primeru bi enota za večjo porabo pomožnega materiala in utenzilij plačala.

Merila za obračun proizvodov so ceniki. Cenik določimo na podlagi potrebnega časa za izdelavo enote proizvoda. Potrební čas za izdelavo enote proizvoda je moč določiti z normiranjem delavca. Toda pri tem nastane vprašanje strežbe stroja. Delavec lahko streže enemu stroju ali več strojem. Poleg tega pa se pojavi vprašanje, kako zajeti obratovno režijo. Seveda si je najprej treba biti na jasnem, kateri delavci so režijski, a kateri izdelavni. Ta moment je važen zato, ker, če bi delavca, ki je izdelavni, dali pod režijo, bi s tem nepotrebno povečali faktor režije. V nasprotnem primeru, če bi režijskega delavca dali na normo, bi se faktor zmanjšal, pri tem pa nastane vprašanje, kako oceniti režijsko delo. Še bolj nerodna zadeva je z delavci, ki so izdelavni, njihovega dela pa ni moč normirati, oziroma jih ni moč plačati po normi, ker niso polno zaposleni vseh 8 ur (vdevalke). Na teh nekaj primerih smo hoteli povedati, kako je težko izde-

lati popoln sistem obračunavanja osebne dohodka. Kakšne so posledice nepopolnega sistema obračunavanja osebne dohodka nam jasno govori oddelek pletilnice, ki je v zadnjem polletju imel negativni količnik (pod 100 odst.).

Kakšne so posledice negativnega količnika si lahko predstavljate, omenili bomo samo nekatere:

— nezaupanje delavcev v vodstveni in vodilni kader ter v način obračunavanja, slaba volja za delo, slabi medsebojni odnosi. Navsezadnje vsi živimo od denarja in nobenemu ni prijetno, da je kljub velikemu trudu rezultat dela negativen.

Primer pletilnice je obravnavala komisija, ki je imela nalogo ugotoviti in odkriti vzroke za slabo doseganje količnika. Ker se z ugotovitvami komisije ni skoraj nič spremenilo, predlagamo naslednje:

Na podlagi sedanjih normativov časa naj bi se določilo potrebno število ljudi za posamezne faze dela v pletilnici. Npr.: koliko snovalk potrebujemo za mesečno proizvodnjo, koliko pletilcev, koliko vdevalk, koliko repasirk, predelavk. Vse delavce, ki so po sedanjih normativih odveč, naj bi se prestavilo na druga delovna mesta oziroma v druge delovne enote.

Ne zdi se nam prav, da enota kljub vsestranskemu trudu ne dosega dobre rezultate in če je vzrok v tem, da ima enota preveč zaposlenih ljudi, je to najlažje rešiti s premestitvijo na druga delovna mesta. Dovolj dolgo smo v tej enoti in ne moremo z goto-

vostjo trditi, da je po sedanji organizaciji in sedanjemu načinu dela preveč ljudi v tej enoti. Nekaj je pa le potrebno ukreniti, če nočemo še nadalje vsak mesec razpravljati, koliko naj se izplača enoti. Ni prav, da vsi člani enote pletilnice dobivajo izplačilo dohodka obračunano z negativnim količnikom, oziroma da se jim vsak mesec izplača 100 odstotni količnik in da se pozneje, ko enota doseže višji količnik od 100 odstotkov, to odteguje, ker vsi člani te enote

niso krivi za takšno stanje. Če smo vsi, ki imamo opravka z obračunom količnika in dohodka prepričani, da so normativi v redu, potem moramo enoti omogočiti, da ima samo toliko ljudi, kolikor je po normativih potrebno. Delavski svet delovne enote mora dati podatke o tem, na katerih fazah je preveč ljudi, da bo enota o tem razpravljala in odločila, katere ljudi je potrebno prestaviti na druga delovna mesta.

Slavo Avguštin

Obiskali smo drsalno revijo v Celovcu

Že v prejšnji številki smo pisali o tem, da organizira podjetje »KOMPAS« avtobusne izlete v Celovec na ogled Dunajske drsalne revije.

Ker je bil odziv med delavci našega podjetja zelo velik, se je sindikalna podružnica odločila, da bo krila vsem izletnikom stroške prevoza, tako da je vsak udeleženec plačal le 50 N din. Takoj je bilo zanimanje za izlet še večje in za ogled revije se je odločil tudi marsikdo, ki bi si drugače takega izleta ne mogel privoščiti. Prijavilo se je 105 članov našega kolektiva, od tega 32 iz obrata v Črnomlju, 73 pa iz obrata v Metliki. Že ob 4.30. uri je prvi avtobus odpeljal izpred obrata v Črnomlju. Ob 5. uri sta se mu v Metliki pred hotelom »Bela krajina« priključila še ostala dva avtobusa in z majhno zamudo smo se odpeljali čez zasnežene Gorjance.

Ob 7.30. uri smo se ustavili pred poslovalnico Kom-pasa v Ljubljani, da smo si malo oddahnili, nato pa smo nadaljevali vožnjo skozi Kranj in Jesenice do Kranjske gore. Tu smo spet malo počivali, dokler smo bili še »na domačih tleh«. Čez Podkorenski prelaz smo srečno prestopili jugoslovansko-italijansko mejo. Pot navzdol proti Trbižu je bila precej bolj neprijetna in nevarna, ker je zapadlo precej snega in cesta ni bila dobro očiščena. Tako smo se morali večkrat ustaviti in le počasi smo nadaljevali pot proti Trbižu. Tja smo prišli nekaj pred dvanajsto, torej smo imeli skoro dve uri zamude. V Trbižu smo se ustavili, kakor je bilo določeno po programu izleta, vendar smo morali že ob enih nadaljevati pot, če nismo hoteli zamuditi drsalne revije. Pot je bila slaba in kljub dobrim šoferjem nismo mogli računati na hitro vožnjo. Le počasi smo se bližali italijansko-avstrijski meji. Imeli smo dovolj prilike, da smo opa-

zovali lepo zasneženo pokrajino. Nekoliko bolj prijetna in varna je bila vožnja na avstrijski strani. Z zanimanjem smo se ozirali po pokrajini, saj smo se vozili skozi Slovensko Koroško, po Ziljski dolini, skozi Beljak in ob Vrbskem jezeru do Celovca. Na žalost smo prišli v Celovec šele ob 14.30 uri, en avtobus pa še kasneje, tako da smo zamudili revijo. Tri ure smo uživali v čudoviti igri svetlobe in plesa na bleščeči ledeni plošči. Čudovite barvne kombinacije so bile prava paša za oči in od časa do časa nam je zastal dih ob drznih skokih plesalcev na ledu. V dvorani se je razlegal smeh ob posameznih veselih točkah sporeda in spet je glasen aplavz pozdravil izvajalce. Še dolgo nam bodo ostali v spominu prijazni medvedki in mali spretni Jacky, ki je vozil po ledu bolj nerodnega bratca. Nepozabne pa so tudi točke dunajskega baletnega zbora na ledu in posameznih solistov.

Po končani reviji smo se z avtobusom odpeljali na ogled mesta Celovca. Odpeljali smo se tudi na Gospo-svetsko polje in se ustavili pri knežjem kamnu. Na žalost pa se je že mračilo, tako da teh spomenikov starega slovanstva nismo mogli videti v vsej njihovi lepoti. Tako nam je propadel tudi načrt, da bomo ob knežjem kamnu posneli skupinsko fotografijo vseh udeležencev izleta in jo objavili v »Trikotažerju«. No, prepričani smo, da se bodo kljub temu izleta vsi še dolgo spominjali.

V domovino smo se vračali preko Ljubelja. Toda pot nazaj je bila vse prej kot lepa, saj je bila na avstrijski strani prelaza cesta v komaj prevoznem stanju. Po nekajurnem čakanju smo se le srečno pripeljali skozi ljubeljski predor in čez tri ure smo bili že vsi doma. Utrujeni sicer, pa vseeno polni lepih vtisov in prijetnih spominov.

LIDIJA MILOŠEVIČ

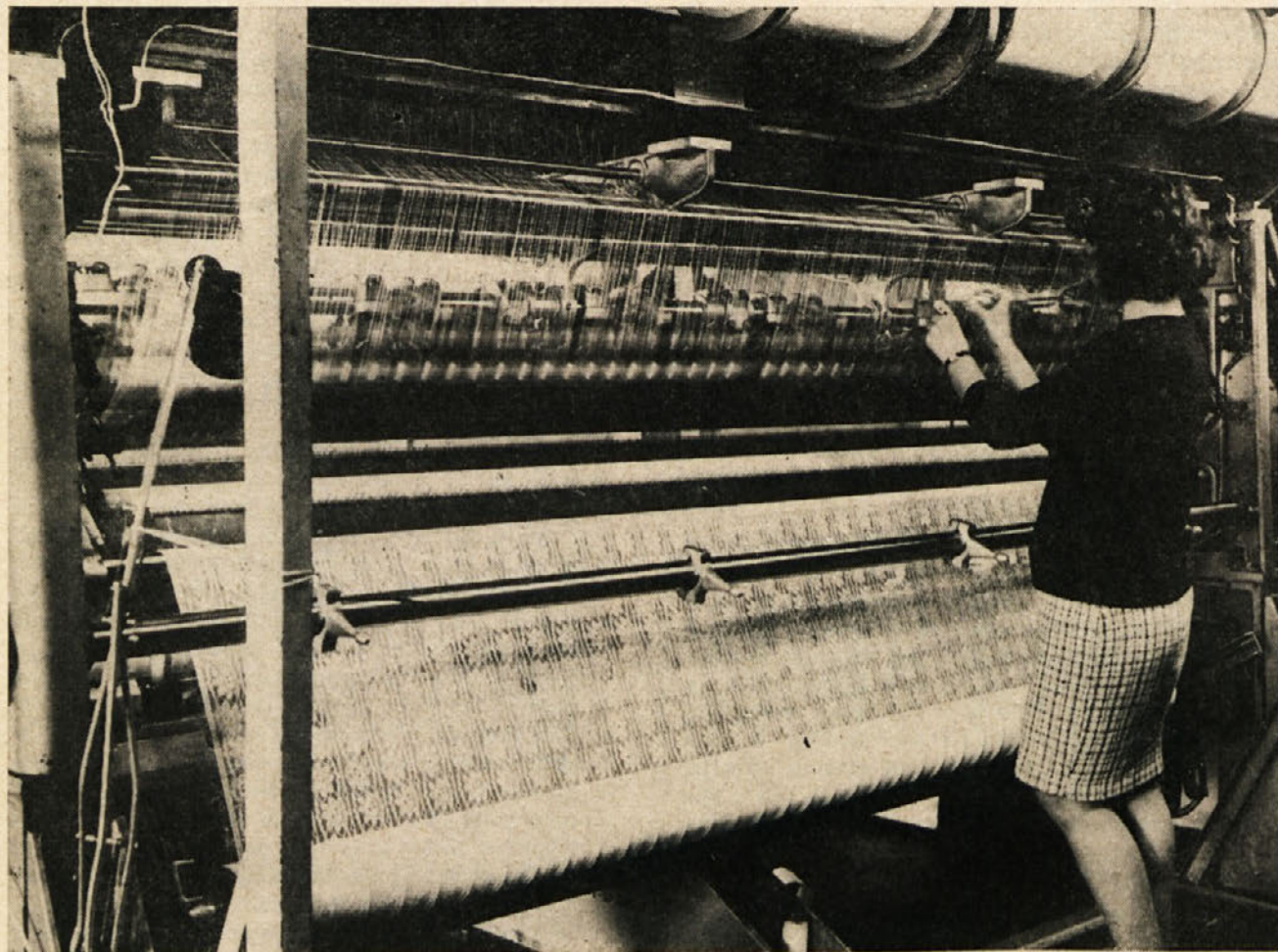
Produktivnost in vzroki padanja produktivnosti

I. Produktivnost je v tesni povezavi z družbenim standardom. Družbeni standard pa pomeni stanje preskrbljenosti družbene skupnosti z vsemi potrebnimi dobrinami in uslugami, kot so: materialne, zdravstvene, stanovanjske, kulturno-umetniške dobrine in usluge. Z drugimi besedami so to npr. hrana, obleka, stanovanje, zdravstveno varstvo, izobraževanje, promet, kultura, umetnost itd.

Vsaka družba se trudi, da sama v čim večji meri zadovolji svoje potrebe, to je, da doseže visok standard. Če se proizvaja več, bo standard višji. Obstajata dve možnosti povečanja standarda:

- povečanje zaposlenosti,
- povečanje produktivnosti

Produktivnost oziroma proizvodnost dela je odnos med doseženo proizvodnjo in vloženi sredstvi,

da se proizvodnja doseže. To pomeni proizvesti čim več v čim krajšem času.

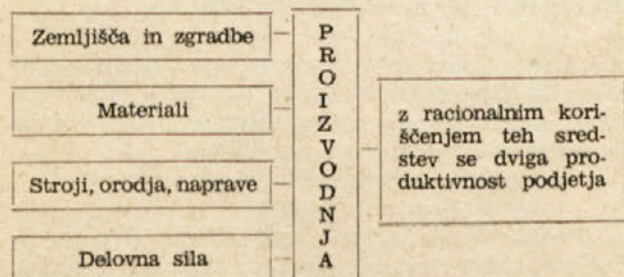
Produktivnost delavca

Ce pletilec naplete namesto dosedanjih 30 m v 8 urah 40 m na ta način, da uporabi boljše metodo dela, je povečal svojo produktivnost za 33,3 odstotka.

Produktivnost materiala

Ce imamo dve bali blaga, enaki po dolžini, pa iz ene bale skroji prvi krojač 10 kombinež, drugi pa iz druge 11, pomeni to, da je drugi dosegel 10 odstotkov večjo produktivnost iz bale blaga.

Vsako industrijsko podjetje razpolaga z naslednjimi sredstvi:

Proizvodnost dela se izraža:

1. v delovnih urah, ki so potrebne za izdelavo nekega artikla,
2. v količini proizvodov, ki so bili proizvedeni v določeni časovni enoti,

Z drugimi besedami: Proizvodnost merimo s časom, ki ga potrebuje stroj ali delavec, da proizvede določeno količino proizvodov ali uslug.

Grobo merilo produktivnosti dela je tudi količina proizvodov povprečno na zaposlenega. Osnovni enoti za merjenje produktivnosti sta:

- delavec — ura
- stroj — ura

II. Vzroki padanja produktivnosti

1. Dodatno delo, ki ga povzroči sam proizvod v teku proizvodnje:

- neekonomičen sestav artikla,
- maloserijska proizvodnja,
- slabo izkoriščen material ali neodgovarjajoč material (surovina) itd.

2. Dodatno delo (čas) zaradi slabih delovnih metod:

- slabi delovni pogoji daljšajo čas operacije ali izdelave (temperatura ne odgovarja, flota slabo pripravljena, vozli v preji itd.)

- raba neprimernega orodja in naprav (slabe čistilne naprave, zastarele transportne naprave ipd.)
- slab raspored delovnih mest,
- slabe delovne metode (odvečni gibi, slaba organizacija dela, neznanje delavca),

3. Nekoristen čas zaradi slabe organizacije dela (krivda vodilnega kadra).

- preveč artiklov,
- kratke serije,
- popravljanje artiklov, ker ne odgovarjajo kupcu — slabo raziskano tržišče,
- neenak dotok naročil — enkrat preveč, drugič premalo
- delavci čakajo na material,
- slabo organizirano vzdrževanje strojnega parka,
- slabi klimatski pogoji,
- nezgode v proizvodnji,
- slabi odnosi,
- slab izbor kadrov,

4. Nekoristen čas — zastoji, po krivdi delavca.

- nepotrebno izostajanje od dela,
- nemarnost pri delu — zavlačevanje
- neupoštevanje varnostnih ukrepov (predpisov HTV)
- neznanje po lastni krivdi.

Iz vsega tega lahko vidimo vrsto vzrokov, od katerih je odvisna produktivnost oziroma proizvodnja. Jasno je tudi, da je za večino nekoristno uporabljenega časa odgovorno vodilno osebje, mojstri, obratovodje, vodje sektorjev, tehniki itd. in le manjši del je odvisen od neposrednega proizvajalca.

Če bi uspeli odstraniti vse izgube časa, ki sem jih navedla (gledano idealno, saj se v praksi vseakakor to nikoli ne zgodi), bi lahko proizvajali odrejeno količino dobrin (artiklov) v najkrajšem času, kar pomeni, da bi v tem slučaju dosegli najvišjo možno produktivnost.

Nada Kovačič

V Metliki smo spet pustovali

»Zadnji čas se pa veliko gradi v Metliki«, so ugovarjali Metličani. Kar čez noč je zrastle nova železniška postaja v stilu Franca Jožefa, zelo podobna vsem našim sedanjim postajam. S povečano vnemo so začeli graditi tudi lokomotivo in vagon. »Le zakaj pa ne bi še mi imeli rentabilne proge?« so se spraševali.

»Franc Jožef bo prispel v Metling«, je šlo od ust do ust. »Odprl bo novo rentabilno metliško progo.« »Franc Jožef«, so vpili mlajši, »in slavni ansambel The Išias s svojimi dekleti! To bo nekaj!«

Občinski možje so se vestno pripravljali za sprejem visokih gostov. Čistili so konje, da so se kar svetili od umazanih ter podmazali svoje vozove. Nato so jih še okrasili, da bodo kar najbolje sprejeli odličnike.

Prišla je nedelja in z njo dež. Slabo vreme ni dovolilo, da bi prišli v Metliko vsi radovedni »firbci« iz bližnje in daljne okolice, ki bi si radi ogledali slovesnost. Vseeno pa je bil breg nad postajo poln. Vzdolž proge pa so stale velike gruče ljudi. Vlak je zapiskal, iz dimnika se je vihal gost bel dim. Visoka družba je vstopila in kompozicija se je počasi začela premikati proti postaji, kjer je bila glavna slovesnost. Slišalo se je stokanje lokomotive, ki je pihala pod težo dvestotih let. Ko je vlak prispel do mesta Metlika in je cincal proti postaji, so ljudje z začudenjem opazili kako eden izmed vagonov poskakuje v ritmu twista. Še bolj so se začudili, ko so zaslišali kovinski glas petrol-kitar, ropot bobna in krasne glasove »Pa pa — pa pa Puen«. V vagonu je skakal najmodernejši oblečen ansambel, slavni ansambel »The black Išias of Metlika«. Črni lasje do ramen, vzorčaste hlače na zvonec in petrol-kitare. Še trenutek in vagon je mimo. Še zadnji kriki »O baby, baby — bala, bala« in že so moškimi izstopile oči ob pogledu na drug va-

gon: ženske v letu 2000. Kratka krila, to je moda že danes, a kaj bo šele v začetku 21. stoletja, saj krila komaj še kaj skrijejo. Čipkaste nogavice pa so le še poudarile lepe oblike nog. Tudi ta vagon zdrči mimo in oči se počasi vrnejo na pravo mesto. Nekje pred nami pa poskakuje ansambel »The Išias« s svojim vagonom. Vlak je prispel na postajo. Signal je zaprt. Apostolsko Veličanstvo si od jeze grize brke. Končno se tudi signal dvigne in vlak pristoka na postajo. Župan in mestna gospoda živčno skače okrog »presvetlega cesarja«. Cesar je blagovolil nekaj povedati zbranim bedakom, kakor se je sam izrazil. Ker je želel videti vse novotarije, je ostal na postaji. Najprej so prispeli starojugoslovanski vagoni s političnimi veljaki. Za njim smo zagledali graditelje proge, brigadirje nove Jugoslavije. Na njihovem vagonu se je bleščal napis: »Zgradili bomo rentabilno progo«. Imeli so delovne obleke in si ogledovali cesto, če jo je treba popraviti. Vendar so ugotovili, da so vse ceste dovolj razkopane in blatne in da jim ni treba sodelovati s Komunalnim podjetjem. Na postaji se je pojavil svetovno znani ansambel »The Išias«. Zaigral in zapel je divjo popevko, ki so jo sestavili prav za to priložnost. Igrali in peli so tako glasno, da so zveneče šipe na postaji in po vsej okolici. Aparati so škrtali, kamere so brnele, nepozabni trenutki se morajo ovekovečiti. Tak slavni ansambel s tako dolgimi lasmi še v Ljubljani ne gostuje.

Ženska moda 2000 je kaj hitro šla mimo postaje, saj se v tem novem tisočletju vse odvija z neverjetno naglico, poleg tega pa je vse moderno mini — mini krila, mini punce, mini plače ...

Zaradi rentabilnosti proge je vlak obrnil in se vračal po isti poti nazaj, da je proga večkrat izkoriščena. Ko je vlak sopihal mimo hotela »Bela Krajina«, so

skozi okna vagonov poskakali »The Išiasovci«. Ker so bili že brez glasov, so se morali malo pokrepčati. Ansambel je igral v hotelu, prikazal še nekaj novih plesov, nato pa se je odpravil še v dvorano TVD »Partizan«.

Po ukazu Franca Jožefa der Erstega se je morala otvoritev proge ponoviti v torek, češ da se je v nede-

ljo zbralo premalo »firbcev«, kar pa ni bilo vseč njegovi visokosti. Zato so morali naprositi vse prizadete, naj pridejo na ponovno otvoritev. Posebno ansambel »The Black Išias« je zahteval visok honorar, ker se je ravno odpravljajal na turnejo po Evropi in jo je moral preložiti.

DRAGO OGOREVC

Delo organov upravljanja

Od zadnje objave dela organov upravljanja v našem glasilu je bilo delo teh organov izredno plodno. Poglejmo, katere so bile najnovejše točke dnevnega reda in kateri so bili pomembnejši sklepi.

— Upravni odbor podjetja je obravnaval zastoje po obratih in priznal obratu konfekcije 2.700 zastojskih ur, nastalih zaradi pomanjkanja materiala. To je največje število zastojskih ur, zabeleženih v obratu konfekcije, odkar se statistično ugotavljajo zastoji. V utemeljitvi smo slišali, da so bili zastoji tako visoki zato, ker smo naše pletivo in drug material oddali v dodelavo tovarni Nada Dimić v Zagreb, ona pa zaradi remonta nekaterih svojih strojnih naprav ni bila v stanju realizirati našega naročila, zato je bil obrat brez ustreznega materiala. Upravni odbor je zato sklenil, da se to nepravčasno opravljeno uslugo reklamira pri Nadi Dimić v Zagrebu in lahko povemo, da je bila reklamacija vložena in ugodno rešena. To podjetje je priznalo za 1.500.000 Sdin v dobro našemu podjetju.

— Raschel pletilnici je bilo priznanih 486 zastojskih ur v mesecu januarju 1967 zaradi občasne prekinitve električnega toka in delno zaradi pomanjkanja materiala. V tej enoti smo beležili vsak mesec izredno visoke zastoje zaradi dveh strojev, ki nista bila v pogonu. Po intervenciji UO, da se stroji vključijo v pogon, se je položaj izredno popravil in smo z uspehom lahko zadovoljni.

— Nadalje se je snutkovni pletilnici priznalo 205 ur zastoja, krožni pletilnici 281 ur in barvarni 19 ur zaradi prekinitve električnega toka.

— Obrat v Črnomlju je zabeležil 1048 ur zastoja zaradi pomanjkanja ustrezne volne, pa tudi zaradi umazane volne, ki jo je bilo potrebno čistiti. Zanimivo je, da je bila volna umazana od konopljenih vrvi, s katerimi je bila prevezana. Volna je bila pakirana v polivinilastih vrečah in zaradi izločanja vlage, ki jo vsebuje, se je ovlažila konopljna vrv in tako zamazala volno.

— Zaradi istega razloga, le da je bil umazan malon, se je obratu v Mirni peči priznalo 84 zastojskih ur.

— Upravni odbor je tudi sklenil, da se za vsak mesec pripravi poročilo o zastojskih urah tako, da se primerja stanje zastojev s stanjem v prejšnjem mesecu. Tehnični sektor bo moral poslej podajati poročilo vedno v primerjalnih podatkih. S tem bodo člani UO lahko zasledovali pozitivne učinke njihovih odločitev.

— Nadalje je UO odobril Barici Maršić, strojni šivilji v obratu konfekcije v Metliki, skrajšan delovni čas 4 ure dnevno za dobo enega leta.

— Upravni odbor je obravnaval tiskanje našega glasila in, ker je imel na vpogled krtačni odtis prve številke, je smatral za primerno, da se Trikotažer redno tiska v tiskarni podjetja DELO v Ljubljani in da se za približno 50 tipkanih strani, tiskanih v tisoč izvodih, plača 1340 N din. Upravni odbor je tudi mnenja, naj bi se posameznim številkam tiskalo kot prilogo tudi interne predpise.

— Upravni odbor je določil pomočniku direktorja podjetja, Francu Vrviščarju, startno osnovo OD 1600 N din mesečno.

— Upravni odbor je ugotovil, da 17 delavcev v podjetju zaradi določenih objektivnih razlogov ni moglo izkoristiti dopusta in jim je odločil izplačati odškodnino za neizkoriščeni dopust.

— Delavski svet podjetja je sprejel gospodarski načrt za leto 1966 in sicer približno tako, kot je bilo že opisano v prejšnji številki našega glasila.

— Občinska skupščina nas je obvestila o prodaji javnih skladišč v Rosalnicah. V javnem natečaju je določena cena 700.000 N din in DS podjetja je dal načelni pristavek za sodelovanje pri tem nakupu, vendar si je pridržal pravico, da se pred končnim nakupom upozna s ceno in jo odobri. Mnenja je, da bi se prostori javnih skladišč v Rosalnicah lahko smotrno uporabili za organizacijo proizvodne dejavnosti, zato je DS podal svoj pristavek.

— DS podjetja je Mladinskemu aktivu obrata v Črnomlju povrnil stroške izleta v višini 625 N din.

— Delavski svet je obravnaval prošnjo pripravljalec odbora za pustovanje v Metliki glede zadolžitve našega podjetja. To je tradicionalno pustovanje v karnevalski obliki, zato je bilo odobreno, da se izvedejo vse priprave v okviru podjetja, pri čemer pa se opozori, naj bi bili stroški čim manjši. Tako je naše podjetje s svojimi delavci izdelalo 4 železniške vagone, kostume pa so pripravili za naše delavce v smislu »Moda 1967« in v stilu »The Beatlesov«. O tem je sicer posebej članek v tej številki glasila in boste iz njega izvedeli kaj več. Tu naj le še omenim, da se bo material, ki je bil porabljen za izdelavo vagonov, ponovno uporabil pri našem rednem delu, pletivo, ki je bilo uporabljeno za izdelavo kostumov, pa se bo deloma prekrojilo in zopet prodalo, delno pa se ga je prodalo udeležencem pustovanja, tako da so bili stroški resnično zelo nizki.

— Na predlog SDE Dobova je DS odprl delovno mesto kuharice z obračunsko osnovo 450 N din mesečno.

— Na zahtevo SDE pletilnice je delavski svet podjetja sklenil, da okrogla pletilnica postane samostojna obračunska enota. S povečanim strojnim parkom in s sprejemom novih delavcev je ta enota smatrala, da ima vse pogoje za samostojen obračun in ker ni bilo razlogov, da bi se odbilo to zahtevo, se je enota formiralo v samostojno obračunsko enoto. Po prvem obračunu je enota dosegla izredno lep rezultat in je bila torej odločitev DS podjetja popolnoma upravičena.

— Skupščine občin Črnomelj, Brežice, Novo mesto in Metlika so zaprosile naše podjetje za sofinanciranje strokovnega šolstva druge stopnje. Podjetjem po splošnem predpisu ostaja za izobraževanje delavcev 2,5 odstotka od bruto osebnih dohodkov, zato je DS sklenil, da se 1 odstotek od bruto osebnih dohodkov izloči občinam za financiranje strokovnega šolstva, medtem ko 1,5 odstotka ostane podjetju za financiranje lastne poklicne šole, štipendije in druge oblike izobraževanja v podjetju. Ker bo teh sredstev premalo za lastno izobraževanje, se bo razliko krilo iz sredstev sklada skupne porabe.

— Organizaciji Zveze borcev občine Metlika smo odobrili na njeno prošnjo 500 N din za pomoč pri izdelavi zbornika o XV. Belokranjski brigadi.

— DS podjetja je odločil, da nabavi štiri nove Raschel stroje in zato je odobril najetje kredita v višini 80.000 \$.

— Za stalna obratna sredstva se je odobrilo najetje kredita v višini 100 milijonov S din pri Dolenjski banki in hranilnici v Novem mestu in 100 milijonov S din pri Splošni gospodarski banki v Ljubljani. Ta posojila se je najelo zaradi stalnega primanjkljaja obratnih sredstev in glede na izredno visoko realizacijo, ki je lani dosegla skoraj 6 milijard starih dinarjev.

— Nekaterim našim artiklom, ki so bili leto ali več v skladišču in jih ni bilo mogoče prodati, smo znižali ceno za 50 do 60 odstotkov. Skupna vrednost znižane cene je znašala 12 milijonov S din. Komisija za cene je predlagala znižanje nekaterim vrstam pletiva zaradi večjega števila napak, kot je to odobreno po normativih za klasifikacijo pletiva. Komisija je predlagala za vsako pletivo posebej odstotek znižanja. To znižanje je bilo popolnoma realno, zato ga je DS osvojil.

— DS je tudi zaradi še nedodelanega sistema izplačevanja osebnih dohodkov v enoti Ljubljana sklenil, da se to enoto plačuje tako kot enoto skupnih služb. V tej enoti se namreč kreirajo novi modeli, pripravljajo nove kolekcije, proizvajajo pa se tudi za redno proizvodnjo, vendar zaradi raznolikosti dela ni mogoče meriti individualnih učinkov, pa se delavce plačuje kot režijo. Višina njihovega osebnega dohodka je odvisna od uspeha celotnega podjetja.

— Delavski svet podjetja je sprejel zaključni račun podjetja. Izvedeli smo, da smo lansko leto ustvarili realizacije v višini 5.854.400.000 S din. Glede na planirano realizacijo smo to presegli za 11 odstotkov.

Za osebne dohodke smo izplačali približno 900 milijonov starih dinarjev. Izvozili smo za približno 800 tisoč \$.

— DS je obravnaval stroške prevozov z osebnimi avtomobili in ugotovil, da se je sedaj plačevalo za vozila do 1100 ccm 50 S din za kilometer, od 1100 do 1600 ccm 55 S din za km, in nad 1600 ccm 60 S din za kilometer. Ob upoštevanju podražitve goriv, povišanja zavarovalnih premij in davčnih dajatev za osebne avtomobile ter drugih stroškov za vzdrževanje vozil je sklenjeno, da bo v prihodnje enotna tarifa 65 din za prevožen kilometer in 5 S din po kilometru za sopotnike v vozilu. Ta sklep je pričel veljati 16. februarja 1967, medtem ko je določeno, da se za potnike določi enotna tarifa 60 S din po kilometru in 5 S din za sopotnike, delavce našega podjetja, če jih vozi na službenih voznjah. Za njih se ta sklep uporablja od 1. III. 1967 dalje.

— Delavski svet je imenoval komisijo za izdelavo predloga pravilnika o dodeljevanju kreditov za gradnjo individualnih stanovanjskih hiš. Komisijo sestavljajo: Janez Smrekar, Martina Badovinac, Pepca Jelenič, Vanda Milek in Verica Horvatič.

— DS podjetja je razpisal volitve v Delavski svet podjetja in v Svete delovnih enot na izpraznjena mesta v teh samoupravnih organih. Volitve bodo 22. marca 1967. Za izvedbo volitev smo izvolili volilno komisijo. Sestavljajo jo: Jože Rajk — predsednik, Duška Guštin in Nada Kovačič, kot člana. Posebej smo imenovali komisijo za sestavo volilnih seznamov. To sestavljajo: Zvonko Hauptman — predsednik, Nada Težak in Ivanka Medved, kot člana.

— Komisija za javno licitacijo stanovanjske hiše Bočka 2 pri Metliki je poznala člane DS podjetja o izidu javne licitacije. Hiša je bila prodana kot etažna lastnina našima delavcema Francu Henigmanu in Jožetu Kokalju. Dosežena vrednost stanovanjske hiše znaša skupno 10.600.000 S din, prometni davek pa bremenil podjetje. DS je to pravno dejanje v celoti potrdil.

— Organizacija Zveze borcev NOB občine Črnomelj je zaprosila za denarno pomoč pri akciji za podelitev domicila Belokranjskemu odredu. DS je za to akcijo odločil 500 N din.

— Naši varovanki Anici Orlič smo odobrili 25.000 S din za nakup plašča.

— Ob ugotavljanju inventurnih razlik je delavski svet na predlog posameznih inventurnih komisij osebno obremenil odgovorne delavce za tiste manjke, ki so nastali po krivdi teh delavcev in odpisal tiste manjke, ki so objektivno nastali kot nujen rizik poslovanja podjetja.

Ukrepi, ki so jih izrekli sveti delovnih enot zaradi kršitev delovnih dolžnosti:

— Svet delovne enote konfekcije je delavki Ani JAKOBIČ izrekel ukrep zaradi kršitve delovne dolžnosti zadnji javni opomin, ker je v mesecu decembru 1966 nepravilno izpolnjevala delovne naloge in pri tem neupravičeno dobila 175,80 N din bruto osebne dohodka. Svet enote je odločil, da mora povzro-

čeno škodo vrniti podjetju. Svoj ukrep je svet utemeljil s tem: delavka je na svojih delovnih nalogih v sedemnajstih primerih zamenjala spremne številke na listkih, ki služijo za obračunavanje osebnega dohodka. S tem je v nekaterih primerih dobila dražje plačane komade, kot pa jih je v resnici naredila. Delavka priznava le zmoto, ne pa naklepa in le zaradi malomarnosti ji je DS izrekel tak ukrep.

— Svet delovne enote konfekcije je izrekel ukrep zadnji javni opomin šivilji Darinki PEZDIRC, ker je storila hujšo kršitev delovne dolžnosti s tem, da je 11. februarja 1967 brez vednosti nadrejenega odgovornega delavca vzela večje odpadne kose pletiva helance, čipke in najlona za izdelavo enega pulija. Svet enote je svojo odločitev utemeljil s tem, da je dokazana krivda delavke s pričevanjem prič, ki so jo zalotile na delu in z njenim priznanjem. Namesto hujšega ukrepa izključitve se je poslužil blažjega le zato, ker je delavka mladoletna — ni napolnila niti 17 let starosti — in zato, ker je upošteval njene izredno težke socialne prilike. Svet enote je priporočil, da se

delavko premesti na drugo delovno mesto izven tega obrata.

— Delavski svet obrata v Črnomlju je izrekel ukrep zadnjega javnega opomina vratarju Mirku SLADIČU, ker je kršil delovno dolžnost s tem, da je 1. januarja 1967 prišel na delo v pijanosti in zato dela sploh ni mogel opravljati. Svet delovne enote je hujšo kršitev delovnih dolžnosti delavcu dokazal s pričami in tudi s priznanjem obdolženega delavca. Kljub izredno hudi kršitvi delovne dolžnosti, se je svet odločil za dokaj blag ukrep le zato, ker je delavec storil to v novoletni noči, ko več ali manj vlada navada, da se ljudje veselijo in opijejo. Drugih okoliščin, ki bi narekovale izrek tako blagega ukrepa svet enote ni našel.

— V vseh treh primerih sveti delovnih enot pričakujejo, da bodo tudi tako omiljeno izrečeni ukrepi vzgojno vplivali na delavce, da se bodo v prihodnje varovali takih in podobnih kršitev delovnih dolžnosti.

J. S.

Naš quiz

Koliko sami skrbite za varnost pri delu?

Odgovorite na ta vprašanja in obkrožite odgovor, ki je po vašem mnenju pravilen. Ko boste sešteli pravilne odgovore, vam bo rezultat pokazal, koliko sami skrbite za varnost pri svojem delu.

1. Ko greste skozi delavnico, vidite na tleh orodje ali kak drug predmet. Kaj boste storili?

- a) šli boste naprej,
- b) odstranili ga boste,
- c) pobrali ga boste in ga položili na primerno mesto.

2. Kaj boste storili, če opazite, da je vaše orodje pokvarjeno?

- a) poskusili ga boste sami popraviti,
- b) dali ga boste v delavnico na popravilo,
- c) uporabljali ga boste še naprej, čeprav je pokvarjeno.

3. Če vam pade kaj v oko, kaj boste napravili?

- a) poiskali boste medicinsko pomoč,
- b) poskusili boste tujek sami odstraniti iz očesa,
- c) prosili boste najbližjega soseda, da vam ga odstrani.

4. Ste na poti v skladišče, od koder bi morali čimprej prinesiti nek material. Med potjo opazite nekaj, kar bi lahko povzročilo nesrečo. Ali boste to:

- a) takoj prijavili,
- b) pustili, da to opazi oseba, ki je za to uradno zadolžena?

5. Pri svojem delu uporabljate prenosno električno orodje. Ali ga boste:

- a) vtaknili v najbližjo vtičnico,
- b) uporabili samo tako vtičnico, ki je ozemljena?

6. Za vaše delovno mesto so predvidena tudi zaščitna očala. Ali jih boste:

a) nosili vedno, kadar je to potrebno,

b) lepo spravili in pozabili nanje,

c) nosili, kadar se vam ravno zdi?

7. Kadar morate odstraniti kovinske odpadke z vašega stroja, kako boste to storili?

- a) z rokami,
- b) s krtačko,
- c) s komprimiranim zrakom.

8. Če morate vzeti nek predmet z visoke police, kaj boste storili?

- a) počakali na lestev, ki jo trenutno uporablja vaš kolega,
- b) zlezli boste na zaboje,
- c) železni predmet boste spravili s police tako, da boste metali nanj kak drug predmet.

9. Uporabljate električni aparat in opazite, da ni popolnoma v redu. Ali ga boste:

- a) še naprej uporabljali,
- b) poskusili sami popraviti,
- c) prenehali z delom in poklicali električarja?

10. Kako boste dvignili težak tovor s tal?

- a) razširili in skrčili boste noge, hrbet pa držali zravnano,
- b) postavili se boste razkoračeno in upognili hrbet.

11. Če ste kadili, kaj napravite z ostankom cigarete?

- a) popolnoma ga ugasnete,
- b) vržete ga skozi okno,
- c) vržete ga v koš za odpadke.

12. Če morate iti skozi podjetje, ali boste šli:

- a) po predpisani poti,

Predstavljamo vam

b) po krajši poti, čeprav pri tem tvegate, da se zgodi kaka nesreča?

13. Če bi morali z dvigalom dvigniti nek težak predmet in bi opazili, da so vrvi že slabe, kaj bi napravili?

a) vseeno bi še enkrat uporabili dvigalo, »samo tokrat šek,

b) vrvi bi takoj vrnili v skladišče,

c) zelo pazljivo bi opravili to delo.

14. Popravili ste nek stroj in da bi ugotovili, če je res vse v redu, ga hočete pred delom še enkrat preizkusiti. Ali boste:

a) odstranili sredstva za zaščito, preden boste vključili stroj,

b) počakali, dokler ne preizkusite, kako stroj dela?

15. Kako postopate z novimi delavci, ko pridejo v vaše podjetje?

a) ali mislite, da je dolžnost mojstra, da jih nauči in vpelje v delo,

b) ali jim pomagata s svojimi izkušnjami in jih navajata na najbolj varen način dela.

16. Če morate velik tovor nesti po lestvi,

a) ali boste sami stopili na lestev in nato z vrvjo dvignili tovor,

b) ali boste nosili tovor s seboj, medtem ko boste plezali na lestev, da bi tako prihranili na času?

PRAVILNI ODGOVORI:

1. c) Prehodi morajo biti vedno prosti!

2. b) Pokvarjeno orodje lahko vedno povzroči nesrečo!

3. a) Najbolje je, da to napravijo ljudje, ki so usposobljeni za nudenje prve pomoči!

4. a) Vedno je treba takoj ukrepati!

5. b) Električno orodje, ki ni ozemljeno, lahko povzroči smrt!

6. a) Nihče se ne sme izpostavljati nevarnosti, da izgubi oko!

7. b) Upamo, da si boste to dobro zapomnili!

8. a) Edino pravilno je, da uporabite lestev!

9. c) Bodite pri tem pazljivi, četudi ste strokovnjak!

10. a) Zaščitite svoj hrbet na ta način!

11. a) Ali ste kadili le tam, kjer to ni prepovedano?

12. b) Tako boste verjetno prihranili na času!

13. b) Najvažnejše je, da je predmet dobro pri-trjen!

14. a) Zaščitna naprava, ki je ne uporabljamo, je brez vrednosti!

15. b) Mladi delavci opazujejo, kaj in kako delajo starejši delavci, zato pazite, kaj vi delate!

16. a) Rizik se redko izplača!

KAKSEN REZULTAT STE DOSEGLI?

Če ste na 14 ali več vprašanj odgovorili pravilno, potem je vaše znanje s področja varnosti pri delu odlično. Če ste pravilno odgovorili na 8—13 vprašanj, to pomeni, da se sicer zavedate problemov varnosti pri delu, vendar ne dovolj. Če niste pravilno odgovorili niti na 8 vprašanj, se sprašujemo, kako ste mogli ostati živi tako dolgo, da ste lahko rešili ta quiz?

Ali ju poznate? Delavca skrbita za ogrevanje prostorov in za pritisk vodne pare, brez česar ne bi mogla delati naša barvarna.

Vsem, ki ju ne poznajo, naj povemo, da sta to Jože Koželj in Martin Malešič.

Naša kronika

V mesecu januarju 1967 so se v podjetju zaposlili:

V Metliki: Vrvišcar Franc, Pirkovič Jože, Konda Martin, Mušič Julij, Jurejevčič Stanko.

V Črnomlju: Kostura Zdenka, Garilovič Zdenka, Kavšek Marija.

V Dobovi: Zupančič Jožica, Vogrinc Marija.

Podjetje pa so zapustili:

V Metliki: Bienenfeld Tinka, Režek Jože.

V Črnomlju: Tomašič Josip.

V Dobovi: Vogrinc Marija, v poskusni dobi.

Stanje na dan 31.1.1967 je bilo 1076 delavcev; od tega: 210 moških; 807 žensk in 59 vajencev.

V Metliki 682 delavcev;

V Črnomlju 182 delavcev;

V Mirni peči 85 delavcev;

V Dobovi 126 delavcev.

Poročile so se:

V Metliki:

Ilijaš Slavica, por. Čehajič;

Peričak Zorka, por. Peričak;

Lukunič Barica, por. Matešič;

Butala Ivanka, por. Starešinič;

Mateljan Milka, por. Nastav;

Jaklič Milena, por. Pavlovič;

Črnugelj Milena, por. Črnugelj.

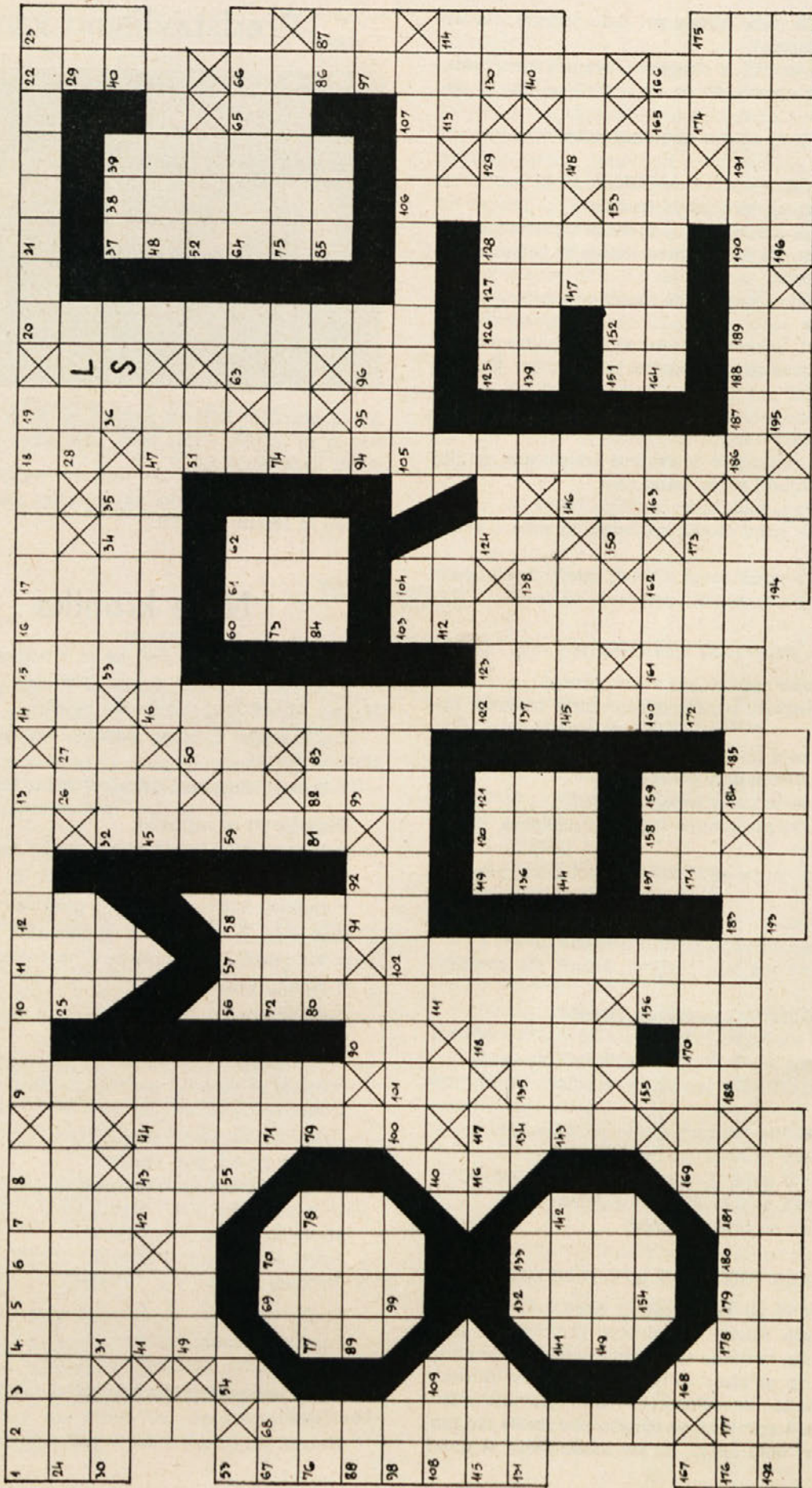
Rodile so:

Ivanetič Stanka, deklico;

Štulac Verica, deklico.

Vsem novoporočenim in mladim mamicam iskreno čestitamo!

Nesreč pri delu v mesecu januarju ni bilo.

Za razvedrilo

NAGRADNA KRIŽANKA

Podelili bomo nagrade v skupni vrednosti 10.000 S din, in sicer:

1. nagrada — 3000 S din
2. nagrada — 2000 S din
- in 5 nagrad po 1000 S din

Pravilno rešene križanke pošljite uredniškemu odboru do 18. marca 1967.

Vodoravno: 1. neškodljiv, 9. Dežela v daljni Aziji, 14. Obstoj, 20. glavna junakinja grške drame, Oidipova hči, 24. posređen, ne direkten, 25. ploščinska mera (mn), 26. glad (mn), 28. tišina, 29. kemični znak za aluminij, 30. nikalnica, 31. položi, 32. zarja, 33. popotnik, 34. nemška znamka avtomobilov in motorjev, 37. stari Slovan, 40. osebni zaimek (mn), 41. števnik, 42. priimek člana DS »BETI« iz Mirne peči, 45. pritrdilnica, 46. trdnost, odpornost, 48. vrsta, 49. bikoborec, 50. štiri z rimsko številko, 51. dva samoglasnika, 52. moško ime, 55. ARL, 56. rastlina, iz katere pridobivamo opij, 59. morske rastline, 60. debela palica, 63. italijanski spolnik, 64. najvišji dosežek (pri športu), 67. oslov glas, 69. konjska sila, 71. medmet, 72. oče, 73. moško ime, 74. zelenica v puščavi, 75. polet (mn), 76. kratica za mesto pečata, 77. vrsta bombaža, 79. kratica za akademski klub, 80. del živalskega telesa, 81. pribežališče, zatočišče, 84. pot vode, 85. vladar, 86. nikalnica, 88. kemični znak za brom, 89. slovnični pojem, 90. igralna karta, 91. kemični znak za radij, 93. naziv, 94. sredstvo za pisanje, 97. kratica za utežno mero, 98. dvoglasnik, 99. pripovedna pesnitev, 100. apretiran, obdelan, 103. prislov časa, 105. okrepitev, razvedrilo, 108. tuje moško ime, 111. pritrdilnica, 112. veznik, 113. ploskovna mera (mn), 115. stena, 116. kemični znak za aluminij, 118. vzročni veznik, 119. lepilno sredstvo za nohte, 122. kovanje, 124. vrsta športa, 125. fakture, 130. arabski žrebec, 131. ploščinska mera, 132. slovenski tednik, 134. povelja, 136. žensko ime, 137. najstarejši prevod svetega pisma v latinščino, 139. orodje, naprava, 140. pritrdilnica, 141. ponočevanje, 143. pekel (srbh.), 144. perzijski kralj, 145. kemične spojine, 145. avtomobilska oznaka za Ljubljano, 147. pogojni veznik, 148. naplačilo pri sklenitvi pogodbe, 149. zaradi, 150. ime našega artikla (hlačke), 151. poravnal račun, 154. avtomobilska oznaka za Karlovac, 156. osebni zaimek (dvojina), 157. vprašalnica, 150. mavrica, šarenica v očesu, 163. osebni zaimek (3. oseba), 164. presajati sadike, zabadati, 169. tek, 171. oksidacija železa, 172. drevi, 174. časovna enota, 176. obziren, 182. rokopis, 184. reka v ZDA, znana po velikih slapovih, 185. grški vojskovodja, 192. uničiti, 193. mohamedova vera, 194. nadav, 195. francoska znamka avtomobila, 196. indigo.

Navpično: 1. Beograjski zabavni tednik, 2. enojka, 3. kratica za kulturno društvo, 4. kraj v Slovenski Benečiji, 5. borišče, zagrebški tednik, 6. reka v Nemčiji, 7. moštvo, 8. Nikola Tesla, 9. pletilni stroj (fonetično), 10. pritrdilnica, 11. makedonsko kolo, 12. oziralni zaimek, 13. rastlina iz družine lilij (raste v Indiji), 14. ameriška kratica za »vse v redu«, 15. iglasto drevo (mn.), 16. tovarna pohoštva v Kamniku, 17. mrak, noč, 18. ime črke, 19. račun, 20. naprava za zbiranje električnega toka, 21. prva črka imena Tone, 22. veleblagovnica v Ljubljani, 23. pesnik, 27. ploščinska mera, 32. ni bolna, 34. vzklík bolečine, 35. grška črka, 37. prebivalec Asirije, 38. kratka povest, 39. medicinska priprava, 43. žensko ime, 44. ameriški ciklon, močan veter, 46. H₂SO₄, 47. sistem upravljanja, 50. vas pri Ljubljani, 53. sožitje, 54. kratica za utežno mero, 56. francoska himna, 57. oče (ljubkovalno), 58. začimba (mn), popki tropske rastline, 60. geometrijski pojem, 61. moško ime, 62. staro orožje, 63. predlog, 65. osebni zaimek, 66. otroška igra, kolo, 68. oplemenititi, 69. po-

krivalo, 70. škrt, stiskaški, 77. avtomobilska oznaka Murske Sobote, 78. staroslovansko pivo, 82. ZIT, 83. naziv, 87. nemški zaimek, 90. kemični znak za aluminij, 92. nemški predlog (na), 95. enaka samoglasnika, 96. Rdeči križ, 101. okrajšava za primer, 102. lutka, 103. oddelek v naši tovarni, 104. števnik, 106. izraz vrednosti, 107. pritrdilnica, 109. kratica za osebni dohodek, 110. predlog, 114. ime prve slovenske filmske igralke, 117. povečevalno steklo, 118. južno sadje, 119. zdravilo, 120. francoska znamka avtomobila, 121. oziralni zaimek, 123. moško ime, 124. nota iz solmizacije, 125. kemični znak za radij, 126. ameriški tiskovni urad, 127. mesto v Srbiji, 128. zakleti, izreči urok, 129. najstarejši prevod svetega pisma v latinščini, 132. vrstica, 133. veznik, 135. avtomobilska oznaka za Karlovac, 138. vprašalnica, ali, 141. avtomobilska oznaka za Kranj, 142. oziralni zaimek, 146. ime našega tehničnega direktorja, 151. Petite Pascalle, 152. kemični znak za litij, 153. plemeniti plin, 155. del živalskega telesa, 156. otok v Jadranskem morju, 157. ozemlje s kraškimi pojavi, 158. medmet, 159. žensko ime, 161. tovarna koles, 162. reka na Gorenjskem, 165. veznik, 166. država v Aziji, 167. kopica, 168. podoba, slika 169. stari Slovan, 170. osebni zaimek (2. oseba), 173. mlad, pomladanski, 175. ASA, 177. vol (srbh.), 178. predlog, 179. eden, 180. VČ, 181. dva samoglasnika, 183. osebni zaimek, 185. kratica za imenovalnik, 187. veznik, 188. Anton Medved, 189. osebni zaimek za prvo osebo množine, 190. nikalnica, 191. kratica za nogometno društvo.

PRAVILNA RESITEV VELIKE NAGRADNE KRIŽANKE »BETI«

Vodoravno: 1. špinača, 7. ko, 9. meč, 12. roka, 13. an, 14. skala, 16. lama, 19. arak, 20. sirena, 22. elaborati, 28. Havaji, 31. po, 32. Oman, 33. Kr, 34. nerodnost, 35. som, 37. resasti, 40. rotacija, 42. ime, 43. ena, 44. Litija, 46. cmoki, 50. til, 51. tim, 52. pri, 54. umakniti, 56. zor, 57. oni, 59. raj, 60. bi, 62. roj, 64. Marina, 68. opekarnar, 73. kri, 75. ave, 76. ep, 77. Opel, 78. popek, 79. aga, 80. nespreten, 84. sem, 86. ari, 87. Ero, 88. val, 89. ip, 90. Ri, 91. ino, 92. NOB, 93. rat, 95. ID, 96. kops, 98. senat, 101. imajo, 102. Jim, 103. na, 104. start, 106. epir, 108. Pb, 109. rot, 110. ar, 111. oje, 113. Om, 114. ciklama, 116. iti, 118. pratika, 121. Titan, 123. ena, 125. oj, 126. jok, 129. pokal, 130. Angora, 131. Gosad, 132. akvareli.

REZULTATI ŽREBANJA:

V uredništvo je prišlo 76 rešenih križank. Od tega je bilo 33 križank nepravilnih, ostalih 43 pa smo žrebali za nagrade. V četrtek, 16. februarja so v prisotnosti članov uredniškega odbora listke vlekli: Fir Tine, Mikešič Slavica in Badovinac Danica.

NAGRADO 1000 S DIN SO PREJELI:

Jesih Marica iz obrata II v Črnomlju
Štupar Ignacij, uprava v Metliki
Vuletič Savo, konfekcija v Metliki
Medved Ivanka, uprava v Metliki
Težak Nada, uprava v Metliki
Hutar Zvone, obrat II v Črnomlju
Starešinič Marija, obrat II v Črnomlju
Jurejevčič Slavko, obrat II v Črnomlju

NAGRADI PO 2000 S DIN STA PREJELA:

Šuklje Jožica, uprava v Metliki
Starešinič Polde, uprava v Metliki

NAGRADO 3000 S DIN PREJME:

Birkelbach Danica v Črnomlju

NAGRADO 5000 S DIN DOBI:

Horvat Marija, uprava v Metliki

TEORIJA

I

o e ž

PRAKSA

Socialno zavarovanje skozi stoletja, oziroma, bo človek postal zopet opica?

Ko se je opica odločila, da se bo spustila z drevesa na zemljo in postala človek, se je močno ustrašila, da se pri tem ne potolče.

Toda Darwin je opico opozoril, da bo, ko postane človek, socialno zavarovana in da bo zato morala dati socialnemu zavarovanju tretjino vsega, kar bo ulovila. Opica je težko vzdihnila, rekoč: »Potem bo bolje, da bom še naprej opica.«

Darwin je navsezadnje le pregovoril opico, da postane človek, za kar se človek še danes kesa.

V antični dobi so špartanci sami morili bolehnne otroke, ker socialno zavarovanje ni hotelo plačati boleznine.

Stari Atenci so ta problem bolj pametno rešili. Imeli so boga zdravja — Hermesa, ki je vse probleme bogovsko rešil.

V starem Rimu je Neron prevzel vso oblast in se priglasi za generalnega direktorja socialnega zavarovanja. Takrat v zdravstvu niso tako varčevali kot danes.

Kristjane so zdravili s pomočjo levov, kar pa ni bilo tako poceni. Prvič v zgodovini so začeli izvajati preventivne ukrepe.

Ugotovili so namreč, da je Neron zažgal Rim zato, da bi preprečil širjenje nalezljivih bolezni.

V srednjem veku so močno zacveteli posli socialnega zavarovanja. Socialno zavarovanje je zaposlilo veliko uslužbencev, ki so jih imenovali inkvizitorji. Preskrbljeno je bilo za klimatsko zdravljenje v toplih krajih s sodobno terapijo.

V času buržoazne revolucije je socialno zavarovanje prvič organiziralo sistematske preglede. Privilegij za takšne preglede je imelo plemstvo. Pregledi sami so bili na trgih s pomočjo aparatov, ki so se nekoliko razlikovali od današnjih rentgenov, imenovali pa so se giljotine.

Sedaj je človek zopet tam, kjer je bil na začetku. Tretjino svojega dohodka daje socialnemu zavarovanju. Toda to mu ni težko.

Na take dajatve se je navadil za časa Turkov. Ko pa bo padel z drevesa mu ne bo pomagala nobena tolažba, ker bo moral sam plačati stroške zdravljenja.

Zaradi vsega tega se današnji človek pogosto kesa in si želi nazaj na drevo, da bi ponovno postal opica.

(sposojeno iz »Ježa«)

Kdo ga pozna?

Že 22 let je delaven in vedno na razpolago, da:

- išče,
- opozarja,
- poudarja,
- opaža,
- opisuje,
- študira,
- odkriva,
- usmerja,
- pojasnjuje,
- analizira: probleme, napake, zamude, pomanjkljivosti, šibkosti, smeri, metode, razprave, stanje, bodočnost, perspektivo, okolnosti, situacije itd.

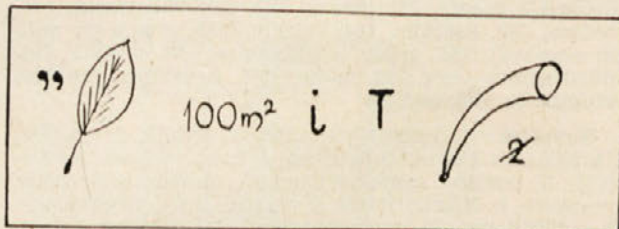
In vendar v vseh teh letih še nismo opazili sadov njegovega dela.

(prosto po »Ježu«)

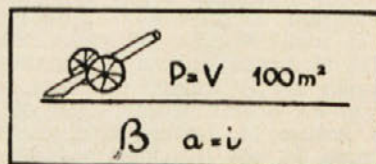
Rebusi

Kraj v Beli krajini?

Kraj v Beli krajini?

Podjetje v Beli krajini?

Horoskop

STRELEC:

Ženske: Obišče te stara znanca. Ker boš hodila po mračnih ulicah je nevarno, da si umažeš čevlje in da te mama odkrije, kako spet hodiš na sestanke z rdečelascem, ki ji je zoprn.

Moški: V marcu boš dobro lenaril in še bolje zaslužil. Mojstru si se hudo zameril, zato glej, da se poboljšaš. Rdečo kravato ti podari prijatelj za praznik.

Naša pošta

Ne da bi hoteli in ne da bi predvidevali to rubriko, nas je na to navedlo pismo naše delavke Ivica Vrtačnik iz modelarskega oddelka v Ljubljani. Sedaj razpošiljamo naše glasilo prav vsem članom naše delovne skupnosti, zato vabimo delavce, da v tej rubriki sodelujejo s svojimi prispevki. Ti so lahko: vprašanja, mnenja, pripombe, odgovori in podobno. Nanašajo naj se na vsa vprašanja poslovanja in drugo dogajanje v podjetju. Naj objavimo prvo pismo:

Spoštovani v uredniškem odboru!

Po dolgem času nas je spet obiskal Trikotažer in me razveselil z zelo zanimivim koticom zamotane križanke, in seveda nagradne. Bila sem jo zelo vesela, ker imam veliko veselje v reševanju križank. Morda ne bo odveč, če vas prosim, da nam bi še v prihodnje poslali kak izvod glasila, saj v njem najdemo marsikaj zanimivega, za kar se vam že vnaprej zahvaljujem za pozornost.

Pri žrebanju nagradne križanke želim vsem žrebancem pravih rešitev veliko sreče!

Lepo pozdrave kolektivu v Metliki — sodelavka iz Ljubljane

IVICA VRTAČNIK

Odgovor:

Draga Ivica!

Za vaše pismo se prav lepo zahvaljujemo. Kot smo že navedli, nas je to vzpodbudilo k uvedbi te rubrike in prepričani smo, da se je bodo naši sodelavci radi posluževali.

Že v prejšnji številki smo omenili, da bomo z novim tiskom »Trikotažer« razpošiljali vsem našim delavcem in torej nikar nič strahu, da bi v prihodnje kaka številka glasila ne našla pot med naše sodelavce obrata v Ljubljani. Potrudili se bomo, da vas bo obiskovala redno vsak mesec. Pričakujemo, da se bodo vaše sodelavke kmalu ojunatile s kakim daljšim prispevkom o vašem delu in življenju modelarskega oddelka v Ljubljani in da bodo to delo spoznali tudi vsi drugi delavci naše delovne skupnosti.

Vašo križanko smo prejeli in prav žal nam je, da vam žreb ni bil naklonjen. Pa drugič več sreče!

Lep pozdrav!

Uredniški odbor

KOZOROG:

Ženske in moški: Če ob novem letu nisi dobil(a) rogove, boš še eno leto preživel(a) brez zakonskih problemov. Če si komu v zelje hodil(a) in ti ta rogov še ni polomil, je res pravi kozel. Neporočeni naj na ljubezenske sladkosti počakajo do pomladi, ko bo bolj toplo in romantično.

VODNAR:

Ženske: S smučanjem ne bo letos nič več, pa se nikar ne sekiraj. Za zimski šport bo vseeno poskrbljeno, ko se boš pošteno »nasankala« ravno tam, kjer najmanj pričakuješ.

Moški: Ne hodi ven in ne ponočuj, rajši bodi doma pri svoji ženki. Verjemi, da je še siva tvoje ponočevanja. Okrog 15. marca te čaka zapravljanje denarja, ker bo plača verjetno do takrat že obračunana.

RIBA:

Ženske in moški: Ker je reforma res udarila po vseh nasprotnikih samoupravljanja, se lahko tudi ti oglasiš na delavskem svetu s svojimi predlogi za višjo produktivnost.

OVEN:

Ženske: Odjuga v zakonskih odnosih te ne razveseli preveč. Šef bo začel tvoje sposobnosti bolj ceniti. Klepet ob kavi.

Moški: Ves mesec boš koristno garal. Uspel ti bo randi s plavolasko. Kajenje pipe prav nič ne koristi tvojemu zdravju. Nagrade ne bo.

BIK:

Ženske: Močno se boš zaljubila v temnolasega sosedo. V službi znaš biti tudi tiho. Lep sprehod v naravo.

Moški: Začel boš razmišljati o stari ljubezni. Na občnem zboru se boš dobro zabaval poleg vitke sodelavke. Izkažeš zaupanje mlajši ženski.

DVOJČKA:

Ženske: V marcu s postranskim zaslužkom ne bo nič. Črno boš pogledala šefa, ko te bo prestavil na novo delovno mesto. Moški s plavim avtomobilom se bo zaman trudil. Rajši imaš pešca, kar je edino prav.

Moški: Do nove plače s popivanjem ne bo nič. Naslednjo nedeljo te obišče srčkana plavolaska. Varuj se prehlada.

RAK:

Ženske: Bodi vztrajna v svojih simpatijah. On se bo na koncu le vdal. Ne verjemi ženski v sivem plašču, ker ni odkrita. Nepričakovan denar.

Moški: Izogibaj se temnolaske, ki ti pomežikne vedno, kadar te zagleda. Redno si zlikaj obleko, ker si tako videti lepši. Par kozarčkov slivovke ti ne bo nič škodovalo.

LEV:

Ženske: Normo boš navsezadnje le dosegla in dobro zaslužila. Rdeče krilo ti prav nič ne pristoji. Suhec te na skrivaj občuduje.

Moški: Grive si ni treba ostriči, ker so večeri hladni in tudi dolgi lasje so še v modi. Med spanjem boš govoril. Žena bo tečna, ker bo tako zvedela za tvojo skrivnost.

DEVICA:

Ženske: Če te podplati srbijo, si jih rajši umij, ker s plesom ne bo nič. Začni se bolj negovati, sicer boš ob moža.

Moški: Prvo nedeljo v marcu te čaka bogata pojedina. V ponedeljek pa zgaga in soda bikarbona. Zasluzek bo ta mesec bolj slab.

TEHTNICA:

Ženske: Srčne težave se bodo uredile. On te bo spet iskreno ljubil. Ena bo zaradi tega strašno slabe volje. Doma ti bo ob nedeljah dolg čas.

Moški: Težkemu delu se boš uspešno umaknil. Na delovnem mestu ti grozi prepih. Sodelavec ti bo brezuspešno metal polena pod noge. Mična črnolaska se ne bo več upirala.

ŠKORPIJON:

Ženske: Na začetku marca pride nepričakovan denar. Čenče ti ne gredo do živega. Pazi na sosedo, ker ti moža zapeljuje. Dolgi lasje ti bolj pristojajo kot kratki.

Moški: Dober glas se sliši v deveto vas, slab pa še dlje. Zato ne prepevaj, kadar se pozno v noč vračaš domov.